

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskernes Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

■ RØNSHOVED ■

HØJSKOLES AARSSKRIFT

Men immer det dages dog paany
hvor Hjerterne Morgen vente-

HØJSKOLEN VED FLENSBORG FJORD

UDGIVET AF ELEVFORENINGEN

1938

NIDHUG OG NORNERNE

Der er et par træk i myten om asken Ygdrasil, som jeg gerne vil nævne i forbindelse med hinanden. Det ene er det, der fortælles om dragen Nidhug, og det andet er, hvad der fortælles om Urd.

Om Nidhug fortælles der, at den ustandseligt gnaver paa den ene af askens tre rødder. Hvis det kan lykkes for den at faa denne rod gnaget over, vil den ikke alene kunne svække træets tilførsel af næring, men den vil ogsaa opnaa, at den første storm, der kommer fra den side, hvor den søndergnavede rod skulde have bevaret træet mod at vælte, vil blæse træet om. Desuden fortælles der om Nidhug, at den stadig sender egernet Ratatosk op til ørnen i askens top for at friste den bort fra toppen, hvor den har frit udsyn over alt, hvad der sker i livet, mens den intet ved om, hvad der sker under jorden, hvor Nidhug opholder sig.

Nidhug arbejder paa to maader paa livets ødelæggelse, nemlig legemligt og aandeligt. Den gør det samtidigt og ustandseligt. Kroppen ødelægger den ved at søndergnave roden, og aanden ødelægger den ved ustandselig fristelse. Den gør det, hvis den kan, men hvis alting i øvrigt staar lige, saa at et menneske ikke ligefrem gaar i forbund med døden, kan den ikke gøre det.

Det dybsindige i opfattelsen af dragen Nidhug, der jo er et billede paa døden, er fortællingen om det dobbelte og ustandselige arbejde paa livets tilintetgørelse. I samme øjeblik, som livet træder ind i denne verden, begynder døden sit dobbelte arbejde. Den begynder i det skjulte, og den

fortsætter i det skjulte hver dag, hver time paa dagen, hvert øjeblik, baade dag og nat. Den begynder ved roden, og der fortsætter den. Mens nu mennesket livet igennem er optaget af at styrke og at udvikle til brug for livets lykke og gerning hænder og fødder, hjerte og hjerne og alle andre gode ting i krop og sjæl, saa sidder Nidhug hele tiden ved roden og gnaver, ved hændernes og føddernes rod, ved hjertets og hjernens rod, ved altings rod. Den unge pige plejer sin skønhed, sin ynde, sit hjertes ynde, men Nidhug sidder ved al skønheds og yndes rod og gnaver. Den sidder ikke og venter en stund, nogle aar eller aartier i uvirksomhed, men straks skønheden er der, begynder den sit arbejde paa at ødelægge den. Den unge mand plejer sin kraft, sin tanke, sit hjertes tanke, men straks begynder Nidhug sit arbejde ved roden deraf.

Og som det er med kroppen og sjælen, saaledes er det ogsaa med aanden. Hver gang et menneske fødes, hver gang støv og aand forenes efter skaberens vilje, hver gang et menneske bliver til i Guds billede, efter hans lignelse, da sker det med det samme, at Nidhug sender Ratatosk af sted, og livet igennem farer Ratatosk frem og tilbage mellem Nidhug og ørnen, hver dag, hver time paa dagen, hvert øjeblik dag og nat. Fristelsen kommer ikke om nogle aar, den kommer ikke engang imellem ved særlig anledning, den er der altid, den er ved aandens rod.

Guds vilje er aand, og Guds vilje som menneskeaand, underfuldt forbundet med støv, er ogsaa aand. Guds aand er liv, og Guds aand som menneskeaand er ogsaa liv. Det er et liv, som ikke har døden i sig, som ikke kender døden og ingen anden mulighed har for at lære døden at kende end fristelsens og faldets mulighed. Livet i Guds billede og efter hans lignelse er skabt, for at livet skal leves, og livet skal kendes fra dets dunkle, gaadefulde, ufattelige udspring til dets hele klarhed i fuldkommenhedens evighed. Derfor sidder aanden i træets top, over alt jordisk, over den hele verden, med frit udsyn over alt liv og med evne til at se ind i hver livets løndomsfuldeste krog. Men aanden mangler

enhver sans og evne til at se ind i dødens verden. 'Den kan det ikke, for den skal det ikke, den er ikke skabt dertil.

Men fristelsen er i Guds verden her paa jorden. Var den ikke det, var ingen fristelse af Guds aand som menneske-aand mulig, men da var der heller ingen mulighed for frihed, hverken for Gud eller for det menneske, der er skabt som udtryk for Guds vilje og hans væsen. Og fristelsen for aand er altid til stede, og fristelsen er altid i viljen til at ville kende en anden verden end livets verden.

Det er aabenbart en dyb livsvisdom, der er udtrykt i billedet af Nidhug, der uden ophør arbejder paa livets aandelige og legemlige tilintetgørelse.

Men nu vender vi os til det, der fortælles om Urd og hendes kilde.

Der var tre norner: Urd, Verdande og Skuld. Det var de tre skæbnegudinder, der raadede for hvert menneskes liv og levned. De er et billedligt udtryk for nødvendigheden, for den ubrydelige lovens orden, som hele verden og alt i den er gennemtrængt af. Gaar der ild i tørt halm, brænder det, og gaar der ild i et menneskes hjerte, gløder det og udbreder troens varme. Det er en nødvendighed; enhver aarsag har sin bestemte virkning.

Men aarsagen kan opfattes som blind og død nødvendighed, som ubønhørlig skæbne, eller den kan opfattes som levende nødvendighed, som aandelig lov, som forsyn. Der er vel ingen mennesketanke, der fuldt ud fatter forholdet mellem frihed og nødvendighed, men de fleste kan vist gøre sig forestillinger om, at i den livløse skæbne kan der ikke blive plads til nogen art af frihed, hvorimod der i en aandelig lov, som et levende og personligt forsyn, meget vel kan tænkes at være plads for aandelig frihed. Nornerne var et billedligt udtryk for et saadant forsyn. Og nu fortælles der om dem, at de hver morgen gaar ud og øser vand af Urds kilde op over Ygdrasils top og dynd hen over dens rod, og derved faar træet sin næring, saa at det ikke blot kan modstaa alle fjendtlige angreb og fuldstændig ophæve virkningen af Nidhugs arbejde, men det kan ogsaa fortsætte sin himmelvækst.

Urd og nornerne i det hele taget er da udtryk for Nidhugs sejrende modkræfter. Som Nidhug altid arbejder paa livets ødelæggelse, saaledes arbejder nornerne altid paa livets opbygning, dets bestandig friskere og friere udfoldelse. Nidhug arbejder under jorden eller ad fristelsens skjulte og lumske vej, men nornerne arbejder i fuldt dagslys, hvor lyset og livet er tvillinger bolde. De øser vand over livets krone, og de forsømmer ikke livets rod, men begge dele foregaar i aandens fulde dagslys, selvom kraften, de tilfører menneskelivet til underfuld vækst, er en aandelig hemmelighed.

Vandet i Urds kilde, det livsfornyende og livsnærende, det sejrende livets væld, er det historisk-poetiske. Det er levnedsløbet i poesien, poesien i sin højeste grad, i sin naturlige og oprindelige skikkelse, som profeti. Urds kilde er spaadomskilden, hvis vande aabenbarer det vordende og samtidig virker grødefuldt til dets udvikling. Urds kilde er beaandingens kilde. Ogsaa i menneskelivet aander det himmelsk over støvet, vifter det hjemligt gennem løvet, og luffer det liflig under sky. Det er fra beaandingens (begejstringens) dybe væld, profetien opstiger og bliver til den levende ordstrøm, hvoraf al aabenbaring af himlens og jordens hemmeligheder udgaar.

Det historisk-poetiske er ikke noget fantastisk uvirkeligt eller en følelsesbetonet drøm; det er ikke en ubestemt længsel i det unge sind; det er overhovedet ikke frembragt ved nogen menneskelig evne, fordi det slet ikke har sit udspring i et menneske. Det historisk-poetiske er ikke en livsanskuelse, et synspunkt for menneskeliv og folkeliv, ligestillet med andre livsanskuelser eller andre synspunkter. Det historisk-poetiske er et levnedsløb, det aandelige menneskelivs levnedsløb, altsaa noget ganske bestemt og afgrænset. Det har sit udspring i Gud, og det leves, udvikles, oplyses og modnes, som Gud vil det. Som en livets strøm gennemstrømmer det et menneske, hvis et menneske frit vil aabne sig derfor, ja, som skybrud kan det falde over et menneskes liv, men det maa altid komme ude fra, oven fra. Og saaledes kan det

historisk-poetiske ogsaa blive en livsanskuelse, nemlig livets anskuelse af sig selv, men denne formes da ikke inde fra, hverken af forstandens eller hjertets tanker; den formes oven fra og ude fra gennem aabenbaringen paa livets vej og bliver en fast overbevisning i hjertets tanker.

Det historisk-poetiske er, hvad jøderne kaldte det profetiske, og hos os har dette fra de ældste tider faaet sit skønne billedlige udtryk i fortællingen om nornerne, der hver dag øser vand af Urds kilde op over det træ, der er det dejlige billede paa menneskeliv og folkeliv.

I stedet for, at vi nu gaar og ængstes i en haabløs og derfor meningsløs kamp mod dødens angreb paa krop og sjæl, og Nidhugs fristelse af aanden, skulde vi hellere være helt og fuldt optagne af at faa hjerte, sjæl og sind lukket rigtig op for det historisk-poetiske livsvæld. Dette betyder ikke, at vi saa lader 5 og 7 være lige og opgiver kampen mod død og fristelse. Tværtimod! Det betyder netop, at vi gør denne kamp til en uforsonlig, altid standende strid mellem liv og død, men en strid, hvor vi under alle saar og nederlag er sikre paa den endelige sejr.

Arbejder døden hvert øjeblik paa livets tilintetgørelse, og det gør den, saa arbejder livet ogsaa uden ophør paa livets bevarelse og sejr, og det sidste skulde nødigt lades upaaagtet eller glemmes over det første.

Aage Møller.

EN MØRKNINGSTANKE

Jævnlig maa jeg tænke paa, hvor meget der nu om Stunder tales og skrives om »*det nordiske*«. »Nordisk« er et Grundord i det nye Tysklands folkelige Sprog. Med Front til anden Side priser Nazismen det »nordiske Menneske« som det særligt ypperlige med en storslaaet Mission i vor syndige Verden og Tid.

Vi her i det egentlige Norden har ikke let ved at »udvide« Norden ud over dets egentlige Grænser. Her taler vi ofte med Front imod Syd, ganske særlig da om Nordens Egenart og Nordens særlige Opgave i Tiden. Der slaas paa Nordens Samhørighed, der forsøges paa at tilvejebringe nordisk Samarbejde eller vel rettere for Udvidelse af nordisk Samarbejde, thi noget Samarbejde er der da i Forvejen, ja, der tales endog for nordisk politisk Enhed.

Jeg maa spørge: Hvorfor *nu* den megen Tale om det nordiske?

Det er naturligvis ikke noget nyt. Der er altid, siden vor Historie begyndte, talt nordisk, om end paa andre Maader og med andre Ord end nu.

Vi Nordboer har været nogle haarde Karle overfor hinanden. Vi har ikke blot været haarde imod alt, hvad der vilde ensrette os, men ogsaa staaet haardt paa alt, hvad der skilte os.

Men trods alt — de vældige Afstande, den betød Ufred tit, den betydelige kulturelle Forskel — Samhørigheden kunde vi aldrig helt fornægte. Vi kan ikke blive Udlændinge for hinanden.

Denne Samhørighed er mere end Byrd og Blod. Jeg er ved at tro, at Grundtvig havde Ret, naar han talte om *Nordens Aand* og *Nordens Guld* (1834). Se engang disse Digte efter.

Skulde Samhørighedsfølelsen være i Vækst? I saa Fald er det naturligt, at der tales *nordisk*.

Men nu kommer det an paa, at vi ikke bliver stikkende i noget overnordisk Væsen.

Det ærgrer mig, naar det saa tit siges, at det er Nordens Egenart at være »demokratisk«, og at det skal være Nordens Opgave at værne om det »Demokrati«, som indførtes *ude fra* den fremmede Verden med Liberalismen i forrige Aarhundrede. Nu trues det af en ny Statsform, mest af os kaldt Diktaturet. Det er forstaaeligt, at Folk, som tror, at Demokrati er den eneste lyksalige Statsform, og mener, at al Lykke og Velfærd folkeligt og menneskeligt hører sammen med Bevarelsen af det parlamentariske Demokrati, under de givne Forhold kan drømme om, at Norden skulde have en særlig Opgave i at vogte Demokratiets Sag. Og jeg skal ingenlunde nægte, at det kan være en meget smuk Opgave. Jeg vil gerne selv være med i den, især være med til, om muligt, at fri Demokratiet fra den Individualismens Forbandelse, som truer det med Undergang, og faa det personlige og folkelige sat i Individualismens Sted.

Men Nordens Opgave kan det dog ikke være at værne om et Stykke ikke-særnordisk Statsstyre.

Saa *magert* og *fattigt* er Norden nu ikke.

Det ærgrer mig ogsaa, naar man taler om Norden som et Kulturfællesskab og Opgaven som den med al Respekt for det særegne hos hvert nordisk Folk at dyrke og videre udvikle den nordiske Fælleskultur.

Nu er det tit vist meget godt med det, man kalder Kultur — det er jo en noget vanskelig bestemmelig Ting —, og har vi nogen fælles Kultur, hvad vi maaske nok har, kan der ikke være noget ondt i at dyrke den, om vi kan komme af Sted med det.

Men saa *magert* og *fattigt* er Norden da heller ikke, at

et Stykke Kultur er det bedste, vi er fælles om, og Dyrkelsen af denne Kultur skulde være det, vi samlede Kræfterne om.

Nu, men det nytter ikke at ærgre sig.

Saa er det bedre at drømme. Ærgrelser kommer der nemlig intet ud af, det gør der derimod tit af Drømme, det vil sige Drømme om det, der skal komme, Syner, om man vil.

Nu er det ikke nogen Drøm, at Individualismen under alle Former er ved at forgaa i denne Omgang. Det personlige, det folkelige og det kirkelige maa for Livets Skyld rejse sig imod den ødelæggende og forløjede Idealisme.

Det foregaar tydeligt nok i vor underlige Tid.

Men nu drømmer jeg om, at Nörden kunde gaa i Spidsen med at hævde det personlige, det folkelige og det kirkelige.

Og jeg nynner med Grundtvig:

Vort Højnorden dristig voved
 jeg med Pen at pege paa,
 det med Herrens Aand troloved,
 mens paa Sotteseng det laa,
 drømte kun om Fred i Graven
 for den store Fyrste: Paven
 og de tyske Lygtemænd.

Anders Nørgaard.

I GRÆNSEEGNE

For den, der een gang har opholdt sig i grænselandet og indåndet dets særlige luft, oplevet spændingen og brydningerne mellem de to folk, som her mødes, kan det undertiden være svært at finde sig til rette andetsteds i landet. Der er noget utilfredsstillende i, at de dernede står midt i striden, den strid, som også er vor, men som vi ikke rigtig kan komme til at tage del i. Vi kan vel støtte dem, der er i ilden, både nord og syd for grænsen, vi er dog alligevel afskåret fra at være rigtig med. Men vore tanker går ofte på flugt mod det omstridte land og især måske mod det tabte land i syd. Hvem af os kan vel glemme Angels kyst, som den stiger frem der syd for Flensborg fjord med sin danske bøgeskov, men under bevogtning af tyske kanoner og orlogsskibe! Hvem kan vel stå på Danevirke uden at gribes af vemod og sorg? Det sidder som en stadig brod i vort sind, at danskheden har måttet opgive dette sit ældgamle bolværk mod syd og er veget mod nord.

Er tabet af Danevirke og Sydslesvig end det smerteligste tab, vort folk har lidt, så er det dog hverken det første eller det største, rent talmæssigt set. I 1660 mistede vi Skåne, Halland og Blekinge, og det vil sige, at ikke mindre end henvend $\frac{1}{3}$ af fædrelandets jord og $\frac{1}{4}$ af det danske folk blev skåret fra, en lemlæstelse så stor, at der nok kan være grund til at undre sig over, at det danske folk alligevel bevarede levedygtigheden. Har man først erfaret, ikke blot den smerte, men også den mindets rigdom, der knytter sig til det tabte land mod syd, vender tanken sig derfor naturligt mod

det tabte land i øst, navnlig måske når man er kommet sydgrænsen lidt på afstand. Har dette land hinsides sundet mon ikke også noget at sige os?

— — —

Ud fra sådanne tanker og følelser har jeg det sidste par år taget del i nogle udflugter til Skåne, Halland og Blekinge for at se disse gamle danske landsdele lidt nærmere efter i sømmene. Det er mærkeligt at færdes herovre. Selve landskabet viser sig straks som en ejendommelig blanding af noget hjemligt og noget fremmedartet. Mangfoldige steder, navnlig i Skåne, er naturen ren og skær dansk. Kommer man længere ind i landet, støder man imidlertid på fjeldgrund ligesom i det øvrige Sverige; men alligevel er naturen ikke svensk. De mange og store skove, som findes både i Skåne, Halland og Blekinge, består nemlig for en stor del af løvskov ligesom her i Danmark, mens man ellers i Sverige udelukkende finder nåleskov. Løvskoven er således fælles for alle tre landskaber, men ved siden heraf har hvert landskab dog også sit eget præg.

Halland, som jo ligger overfor Jylland, minder lidt om denne sin noget større fætter på den anden side af Kattegat. Havet slår også her stundom mod kysten med »djærveste kno«. Mod nord finder vi skærgård, men den er forblæst og nøgen. Kystlandet har i det hele taget en lidt barsk karakter. Og kommer vi ind i landet, støder vi på udstrakte lyngheder. Svarende hertil finder vi også her et »folk, der er øvet i savn«. Hallandsboen har ord for at være både nøjsom og arbejdsom. Det er sikkert også nødvendigt for at kunne klare sig under disse vilkår.

Til gengæld danner *Blekinge* en vis parallel til Fyn. Det er »Sveriges have«. Også her er der skærgård, men af en ganske anden karakter end den ved Hallands kyst. I ly bag Skåne er mange af de små klippeøer nemlig grønne og skovklædte og danner derved en skærgårdsidyl, som frister til sammenligning med vort sydfynske øhav. Dertil kommer, at blekingboerne er livlige, med en udpræget skønhedssans. Det ses bl. a. på deres huse og gårde. Hvor er de nette og

pyntelige! Jeg tror kun, man indenfor Norden finder magen eet sted til, netop på Fyn, men rigtignok med den forskel, at her er bygningerne af bindingsværk, hist overvejende af træ.

Hvad endelig Skåne angår, ja, så er det Sjælland om igen: Store, frugtbare marker med pilehegn og venlige bøgeskove ind imellem. Men dette gælder alligevel kun halvt. Skråt ned gennem landet fra N. V. til S. Ø. strækker sig nemlig et strøg af skovklædte klippeåse: Söderåsen, Linderödsåsen og hvad de nu hedder. Her er naturen altså ikke rigtig dansk; men den er heller ikke rigtig svensk — det sørger bøgeskoven for — den er nærmest bornholmsk. Hinsides dette strøg er landet praktisk talt dækket af sammenhængende skov: de store Göingeskove, hvor bøg og eg efterhånden erstattes af fyr og gran, således at de danner en overgang til de smålandske nåleskove. Göingerne er altså oprindelig en grænsebefolkning, og det er stadig raske karle. Vi kender vel alle »Gøngenhøvdingen« og hans tapre gønger, som tog ivrig del netop i de krige, der førte til tabet af Skåne. I modsætning til disse skovfolk sidder sletteboerne »på flæsket« og er måske derfor mere fredelige og sindige anlagt. — Som helhed har befolkningen dog ord for at være mere jævn og ligetil i sin færd, end svenskerne ellers plejer at være. Svenskerne er jo i høj grad et stilt og høfligt folkefærd, som véd at holde på formerne, men dette gælder åbenbart ikke rigtigt for de tidligere danske landsdele.

Er naturen delvis af hjemlig karakter, så gælder dette også i høj grad om bebyggelsen, navnlig på den skånske slette. Her finder vi bindingsværksgårde og kirkelandsbyer ganske svarende til dem på den anden side af sundet. I skovegnene, såvel i Skåne som i Halland og Blekinge, bygger man vel af træ ligesom i det øvrige Sverige, hvad der jo også må siges at være ret naturligt; men hvad enten man bygger af træ, bindingsværk eller sten, er grundplanen den samme 4-længede gård, som findes overalt i Danmark.

Også i sproget er der en ejendommelig tone af noget fremmedartet og hjemligt på en gang. I første omgang giver

det vel en svensk klang i vort øre. Ikke desto mindre vil en ægte svensker, en kronsvensker, ikke kendes ved det. For ham lyder det i det mindste halvvejs som dansk. Sandheden er da også, at det skånske folkesprog står nogenlunde midt imellem rigsdansk og højsvensk, hvad nogle enkelte tilfældig valgte eksempler tydeligt viser:

Svensk: gryta — gapa — mat — mjölk — hög — väg.

Skånsk: gryda — gaba — mad — melk — höj — väj.

Dansk: gryde — gabe — mad — mælk — høj — vej.

Disse eksempler kunde fortsættes i det uendelige. Men i de tilfælde, hvor det svenske ordforråd afviger helt fra det danske, der følger de skånske dialekter gennemgående den danske linje:

Svensk: lin — kvarn — grädda — slaga — gåsunge.

Skånsk: hör — mölla — flöda — pläjel (plejl) — gäsling

O. S. V.

For så vidt som sproget, modersmålet, jo er et udtryk for folkets åndelige natur, ser vi, at den skånske befolkning — og det gælder stort set også den i Halland og Blekinge — i så henseende indtager en ejendommelig midterstilling, som gør, at den er i stand til på naturlig måde at slutte sig såvel til det danske som det svenske folk. Det er for øvrigt værd at lægge mærke til, at de sjællandske dialekter indtager en lignende midterstilling mellem de jydsk og de skånske, og de smålandske atter mellem de skånske og de mellemsvenske. Der er jævn overgang over hele linjen.

Under sådanne vilkår må det da væsentlig blive de *geografiske* kræfter, der bliver afgørende for tilhørsforholdet. I kraft af, at søtrafikken i gamle dage var af uendelig større betydning end landtrafikken, hørte Skåne, Halland og Blekinge da også rent geografisk med til Danmark. Det var dengang vanskeligt at færdes til lands; der var ingen ordentlige veje, ingen broer over vandløbene — man måtte vade over — og man savnede gode befordringsmidler. Havet derimod var en alfar vej. Havde man blot en båd, eller endnu bedre et skib, kunde man hurtigt og uden større besvær komme fra den ene landsdel til den anden. Det var havet,

der forbandt disse med hinanden, og som derfor også naturligt knyttede Skåne, Halland og Blekinge til det danske rige. De store ødeskove i Småland dannede derimod en udpræget naturgrænse, som skilte Skåne fra det gamle Sverige. Men efterhånden som landtrafikken fik stedse større betydning på søtrafikkens bekostning, ændredes de geografiske forhold, så Skåne til sidst kom til at ligge »nærmere« ved Sverige end ved Danmark. Dette forhold danner da baggrunden for det, der skete i 1660, da Sverige satte sig i besiddelse af disse gamle danske landskaber hinsides Øresund.

Nu vilde denne erobring jo rimeligvis nok være foregået, selv om Skåne ikke i sproglig og åndelig henseende havde kunnet slutte sig naturligt til Sverige. Men vi har grund til med skåningerne at takke for, at dette var tilfældet. Denne omstændighed har nemlig for det første frelst det skånske folkeliv og dernæst været af vidtrækkende betydning for den senere forståelse mellem Danmark og Sverige. I kraft af såvel sin naturlige som sin statslige tilknytning til begge lande er Skåne nemlig blevet en *bro*, der forbinder de to folk med hinanden. Men dette er selvfølgelig ikke gået smertefrit af. Det tog tid, før skåningerne fandt sig til rette i deres nye fædreland. I 1668 oprettede svenskerne et universitet i Lund. Man var vel bange for, at Skånes studerende ungdom efter gammel vane skulde søge til det nærliggende Københavns universitet i stedet for at drage den lange vej til Upsala. Derfor oprettede man et særligt skånsk universitet, hvis første opgave altså var at besørge den åndelige løsrivelse fra Danmark, og dernæst en forsvenskning af folket.

Den første opgave lykkedes også, den sidste derimod ikke helt. Resultatet blev en stærk skånsk *særfølelse*. Skåningen benytter den dag i dag enhver lejlighed til at slå på, at vel er han svensker, men han er dog først og fremmest *skåning*. Ja, nogle går videre endnu. Da en flok danske unge således for nogle år siden var på cykletur i det nordlige Skåne og en dag også vilde et trip ind i Småland over den gamle rigsgrænse, kom lederen tilfældigvis lige før starten i snak med en mand der fra egnen, som i anledning af den

påtænkte tur bl. a. lod falde en bemærkning om, at nu agtede de sig nok ind i »gamla« Sverige. Lidt overrasket over dette udtryk spurgte lederen da, om dette måske var det nye Sverige. »Ja,« svarede manden, »vi er jo egentlig danskere.« En sådan udtalelse må dog ikke opfattes, som om skåningerne længes tilbage efter deres gamle fædreland. De har for længst slået sig til ro som svenskere, men deres fortid har de altså ikke glemt. Der har da også hævet sig røster derovre for, at de skånske skolebørn i stedet for at lære Sveriges historie fra først til sidst burde lære Danmarks historie til 1660 og først derefter den svenske.

Vi forstår da, at selv om det kan smerte os, at Skåne, Halland og Blekinge ikke mere er dansk, så har ofret dog ikke været forgæves. I kraft af sin ejendommelige midterstilling, som altså ikke alene gælder i geografisk, men også i *folkelig* henseende, er navnlig Skåne, som nævnt, blevet en bro mellem Danmark og Sverige, et åndeligt bindeled mellem de to lande. Vi kan f. eks. tænke på, at det i sin tid var Skåne, der bragte højskolen til Sverige. Skåningerne forstår både danskerne og svenskerne og har derigennem haft uvurderlig betydning for den forståelse og forsoning mellem de to brødrefolk, som har afløst det tidligere modsætningsforhold, en forsoning, som bl. a. har fundet et smukt udtryk i de fælles dansk-svenske mindesmærker, som efterhånden er blevet rejst i det tidligere omstridte land. Således står der på en bakke uden for Lund et monument, der er rejst til minde om det blodige slag, som udkæmpedes her i 1676, da danskerne forgæves søgte at generobre det tabte land, det slag, som blev afgørende for Skånes skæbne. På støtten står der på svensk: 1676 den 4. december stridde och blödde här folk af samma stam. Försonade efterkommande reste unionsmärket. — Men dernæst står der et gammelt *dansk* vers om begivenheden:

Her ligger kecke mænd — hvis been og blod er blandet
iblandt hinanden, så — at ingen siger andet,
end de er aff éen slect. — De var oc aff éen troe.
Dog kunde de med fred — ey hos hinanden boe.

Passerer man den gamle rigsgrænse mellem Halland og Småland ved Knærød, hvor Kristian IV og Gustav Adolf i sin tid sluttede fred efter Kalmarkrigen 1613, finder man også her en sten, rejst af danske og svenske i forening. På forsiden står en kort svensk indskrift om det, der fandt sted her, på bagsiden følgende ord af Vilh. Andersen: Tyst taler dansk tunge på bautastenen om grænsestriden og grandefreden. —

Skåne, Halland og Blekinge er tabt for Danmark, men det er vor trøst, at de er *ikke tabt for Norden*. Tværtimod! Det vidner også disse sten om. De har haft og har deres store andel i den stigende nordiske samfølelse. Man fristes endda i denne forbindelse til at anvende Ibsens ord: Stort har jeg mistet, men stort jeg fik. Bedst var det, kan hænde, det gik, som det gik — og så får du ha' tak da, Gud.

Vender vi nu tilbage til sydgrænsen og til det gamle land syd for den, rejser sig naturligt det spørgsmål: Kan Sydslesvig mon på lignende måde blive et åndeligt bindeled mellem det tyske og det danske folk? — Ligesom Skåne er det jo et gammelt dansk land, som er blevet knyttet til nabo-folket i tidens løb. Og der er mange paralleller mellem de to tabte områder. Også i Sydslesvig er der bevaret megen dansk sæd og skik, som Claus Eskildsen har påvist det, mere end man umiddelbart tænker sig. Det gælder f. eks. byggeskikken. Den dag i dag er denne ren dansk lige ned til Danevirke. Først syd herfor møder vi den tyske gård eller »saksergården«, som man kalder den, der i sin grundplan er indrettet efter et ganske andet princip end den danske og den nordiske gård i det hele taget. Og dette er kun eet eksempel. Der kunde nævnes mange andre. Dertil kommer, at den bosiddende befolkning i Sydslesvig — også ifølge tyske vidnesbyrd — er anderledes af væsen og sind end befolkningen i andre tyske områder, mere jævn og fredsommelig, kort sagt, folkesindet eller folkenaturen er dansk. Og alt dette hænger jo sammen med, at Sydslesvigs befolkning den dag i dag er dansk af afstamning, selv om den ikke vil vedkende sig det. Alene personnavnene dernede røber det.

Men der er en afgørende forskel, når man sammenligner Skåne med Sydslesvig, nemlig den, at hernede har det store flertal af befolkningen *skiftet sprog*. Endnu 1780 taltes der dansk helt ned til Danevirke, men så begyndte plattysken at trænge sig frem, længere og længere mod nord. Først da Nordslesvigs befolkning vågnede til national bevidsthed omkring 1840, bremsedes derved tyskheden. Men da var Sydslesvig i det store og hele fortysket. Konsekvensen heraf blev grænsen af 1920. Bortset fra det lille danske mindretal, der trofast har bevaret deres danske arv, gælder det da om Sydslesvigs befolkning, at den er tysk af tunge og sindelag, om end den er dansk af blod og natur. Resultatet er, at den i modsætning til den skånske er blevet *fremmed for sig selv*. Det er jo nemlig sådan, at der altid er en nøje overensstemmelse mellem et folks åndelige verden og så den folkesjæl, som danner jordbund og grobund for dette åndelige liv, og som næres deraf. De er afstemt efter hinanden. Det er dette, Grundtvig tænker på, når han taler om, at »Modersmål er vort hjertesprog, kun løs er al fremmed tale«. Derfor er det en åndelig ulykke for et folk, når det mister sit modersmål og i stedet bliver påtvunget et sprog og et åndsliv, som ikke har rod i dets eget hjerte.

Og så er det oven i købet sådan, at det er Danmark selv, den danske regering, der har pånødt den sydslesvigske befolkning tysk sprog og kultur, oprindeligt meget mod denne befolknings vilje. Først i 1851, efter treårskrigen, indførtes til dels dansk skole- og kirkesprog i Sydslesvig, men da var det for sent. — Det er skammeligt at tænke på, og ud fra vor tankegang ganske uforståeligt, men vi må huske på, at det rent tyske Holsten dengang hørte med til den danske stat, og man havde desuden ingen dybere forståelse af det folkeliges betydning.

Man kan altså ikke uden videre sammenligne Skåne, Halland og Blekinge med Sydslesvig. Det første sted har folkelivet åbenbart ikke taget skade af løsrivelsen fra sit gamle fædreland, det sidste sted derimod er der ingen tvivl om, at det har lidt og lider derunder den dag i dag, fordi det

tyske sprog aldrig kan blive modersmålet for en befolkning, der er dansk af byrd og blod. Derfor er det vel også et stort spørgsmål, om en befolkning, der således er blevet fremmed for sig selv, kan blive et åndeligt bindeled mellem de to nabolande på samme måde, som Skåne er blevet det.

Een ting er imidlertid sikkert, og det er, at har det sydslesvigske folkeliv taget skade på sin sjæl, så har vi ikke blot ret, men også pligt til at gøre, hvad vi kan, for at råde bod herpå. Det kan måske synes at være håbløst under den modvind, som i øjeblikket blæser mod slige foretagender syd for grænsen. Må vi ikke være glade, hvis blot vi kan bevare den danskhed, der endnu er i Sydslesvig? — Men vi må ikke lade den øjeblikkelige situation tage modet fra os. Vi skal huske på, at danskheden har skjulte reserver i behold dernede. Det gælder blot om, at befolkningen *vågner op* af sin folkelige dvale. Og dette er ikke så utænkeligt, som det måske ser ud til. Vi ser undertiden eksempler på, at »tyske« sydslesvigere *vågner op* til erkendelse af deres danskhed. Det er da vort urimelige håb, at en sådan åndelig og folkelig opvækkelse engang vil gå hen over hele Sydslesvig.

Frede Bording.

NORDEN

Mel.: Den danske Sang . . .

Lad Tidens Bølger gaa tungt mod Kysten —
de fylker Folket til fælles Front,
saa Bonde eet er med By om Dysten,
i Strid og Fest og i Hverdagsdønt.
Da først gaar Tanken til nærmest Frænde,
da lider Mistro sit Nederlag,
da gaar den ensomme Nat til Ende,
vi venter Nordens den nye Dag!

Naar Sangen stiger, og Modersmaalet
sig svøber nænsomt om arvet Skat, —
og naar vi tier om Kvæld ved Baalet
til ind i Natten, den lyse Nat, —
naar Daad og Arbejd som Offerluer
i Tak for Hjemmet gør sollys Dag
i Danmarks Blæst, under Nordlysruer, —
er alt: det nordiske Hjertes Slag!

Naar Hjertet drages mod Broderstammer
og hviker: Glem, hvad jeg slog af Saar! —
naar Viljen lutres i Prøvens Flammer
og bærer Sten til vor Nabos Gaard, —

naar glædedugget vort Øje skuer
ud over Riger, hvor Brødre bor,
saa Glød, der ulmer, slaar ud i Luer, —
er alt: det nordiske Haab, der gror!

Lad Tider true med fremmed Vælde, —
paa Odelsgrund gaar vi bag vor Plov,
os bar og fostred et Folk af Ælde,
vor Vej er hegnet af Hjemstavns Lov;
den fører frem, til i Flok vi følger
hver sine Farver i fælles Flag.
Da stiger Sol over Nordhavsølger,
da dages Nordens genfødte Dag!

M. P. Ejerslev.

MIT HJEMLAND

(M. Ejerslev.)

S. Jensen.

Min Stam-mes Stavn, saa kær som sel = ve

The first system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. Both are in the key of B-flat major (two flats) and 4/4 time. The melody is written in the upper staff, and the accompaniment is in the lower staff. The lyrics are written below the upper staff.

Li = vet, min he = le Rig = dom groe = de af din

The second system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. Both are in the key of B-flat major (two flats) and 4/4 time. The melody is written in the upper staff, and the accompaniment is in the lower staff. The lyrics are written below the upper staff.

Grund, din A = gers Guld har dag = ligt Brød mig

The third system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. Both are in the key of B-flat major (two flats) and 4/4 time. The melody is written in the upper staff, and the accompaniment is in the lower staff. The lyrics are written below the upper staff.

gi = vet, i di = ne Kil = ders Sølv jeg drak mig sund.

The fourth system of the musical score consists of two staves. The upper staff is in treble clef and the lower staff is in bass clef. Both are in the key of B-flat major (two flats) and 4/4 time. The melody is written in the upper staff, and the accompaniment is in the lower staff. The lyrics are written below the upper staff.

MIT HJEMLAND

Min Stammes Stavn, saa kær som selve Livet,
min hele Rigdom groede af din Grund,
din Agers Guld har dagligt Brød mig givet,
i dine Kilders Sølv jeg drak mig sund.

Din Sol stod over Sjælens Morgenhimmel,
da Dagens Under tændtes i mit Sind;
og din var Natten med dens Stjernevimmel,
med Maaneglans og Drømmes dunkle Spind.

Mit Hjerte længes imod dine Heder,
der bygger det nu bedst sin Himmelbro;
og er jeg ude, al min Tanke leder
mig hjem til dine Kysters lyse Ro.

Min Hjemstavns Skove! Landets eget Hjerte,
I sang min Ungdom rige Drømme ind;
og eders dunkle Sus har fulgt min Smerte,
min Tro, mit Haab, hver Bølge i mit Sind.

Mit Hjem, du rigeste paa hele Jorden,
hvor Fædre deres Furer trak tilforn —
jeg vil dig tjene, er taknemlig vorden
din Sædemand, — og selv dit Sædekorn!

»FRONT OG BRO«

— det er *Fronten*, vi oftest ser, og sandt er det, at sættes dens Forpligtelser til Side for Bestræbelserne for at danne Bro, da er vi ilde farne og paa gale Veje. Men det hænder dog, at Broen melder sig selv. Det hænder f. Eks., at det, der siges paa det ene Sprog, udløser Stemning paa det andet; det er bl. a. sket med Mads Hansens Sang: „Jeg er en simpel Bondemand“. Medfølgende Digt er skrevet paa Tysk af Hjemmetyskeren Hans Schmidt-Gorsblok, trykt i hans Samling „Auf buntem Acker“, Tønder. Dets Hjemstavns-glæde er fælles Eje, og denne er her forsøgt gengivet paa Dansk. Melodien er af Kommunalærer Søren Jensen, Vojens. Oversættelsen er af undertegnede.

M. P. Ejerslev.

HJEMMEUNDERVISNING

Jeg kan ikke forstå, at ikke flere forældre selv holder skole med deres børn. Man har ikke tid, siges der; men man har tid til så meget andet, som ikke strængt taget er nødvendigt. Man har ikke begavelse til det. — Å nej, det kan godt være, at en velskolet seminarist har bedre metoder til at lære børnene de forskellige færdigheder efter, men hvad gør dog det, om det volder lidt ekstra besvær for børnene, fordi man ikke kender metoden, der kan liste kundskaberne i dem som en leg; det karakterudviklende ligger jo for mennesket deri, at det lærer at overvinde vanskelighederne gennem anstrengelse, og børnene får såmænd nok lært det nødvendige, når der bliver brug for det. Langt vigtigere er det dog at holde deres sind og hjerter friske og modtagelige.

Vi vilde nødigt undvære at holde skole med vore egne børn, og da jeg kunde tænke mig, at en eller anden tidligere Rønshovedelev kunde føle trang til det samme, men mangler det fornødne mod til at begynde, vil jeg gerne her i årsskriftet fortælle lidt om, hvordan det går til hos os.

Vi vælger en sommerdag, når vi har travlt i hus og mark.

Kl. 8^{1/2} kommer jeg ind fra marken til frokost. Når den er spist, sætter jeg mig ind med børnene en lille times tid. Vi synger en morgensang og en eller to sange til. Så får de mindste på 3 og 5 år en lille historie, som de kan forstå: et sagn, en stump af et æventyr eller lidt fra de første Mosebøger. Så synger vi igen en lille sang, og så tripper de af. Nu følger fortællingen for de tre store: vore to egne drenge og en lille pige, som hedder Anna, der går i skole her sammen med vore. Jeg fortæller aldrig længe, men når det er hver

dag, bliver det dog til meget. Jeg har ikke haft tid til at forberede mig til fortællingen. Derfor har jeg historiebogen liggende foran mig, så jeg kan læse op af den, når der er noget, jeg ikke rigtig kan huske; men gang på gang bliver min fortælling afbrudt ved, at de små spørger om ord eller forhold, som de ikke forstår, og så giver det tit anledning til en lang snak, som kan føre os ind på alt mellem himmel og jord, hvorved de på den naturligste måde kan få lys over det, de trænger til at få oplyst.

Vi begyndte med Danmarkshistorien og nåde med den frem til Kristian d. II, men med ham holdt den sagnagtige tid op, som børnene bedst kan fatte; så gik vi over til bibelhistorien, som børnene nok kendte brudstykkevis fra de var små, men nu får i sammenhæng. Selvfølgelig er Grundtvigs bibelhistoriske sange knyttet til denne fortælling.

Vi når til »tidens fylde«, til jul, påske og pinse, og hvor er det rige stunder, når man får lov til at fortælle det for sine børn, hvor er de spændt og lykkelige over alt, hvad de hører. Tit er jeg træt og søvrig. Jeg har været tidlig oppe at malke, mine øjne er nær ved at falde i; men børnene er med trods alt. De tigger og be'r om mere, selv om jeg ikke kan forstå, at det ikke må falde dem kedeligt, så søvrig som jeg er. Jeg trode før, at man skulde være oplagt og fortælle levende og fængslende, at man skulde være vel forberedt til en fortælletime, så man rigtig kunde gøre fortællingen levende og interessant, om man skulde kunne fængsle børnenes opmærksomhed, og så viser det sig, at emnet selv er så spændende for dem i sin nyhed, at det er for dem som et æventyr, de sluger hvert ord.

Da jeg var lille, havde vi en gammel sygeplejerske hjemme. Hun sad tit og læste op for os, når vi var syge. Hun var gammel og udslidt og faldt derfor tit i søvn under læsningen, så vi måtte holde hende til ilden med vort bestandigt gentagne: »Hvad så?« indtil bogen til sidst faldt på gulvet, og hun vågnede med et sæt, så gik det igen godt et stykke tid. Men hvor var vi taknemmelige og glade, når hun kom og læste for os.

Mindet om gamle Betty har jeg trøstet mig ved, når jeg lyttede til min egen søvnige fortælling.

Så når vi videre gennem apostel-historien frem til Paulus, og med ham kommer vi til Grækenland. Jeg bliver så nødt til at springe tilbage i tiden for at fortælle dem noget om dette mærkeligt begavede folk, på hvis sprog fortællingerne om Vorherre blev skrevet. Nu går vi på togt med Jason. Senere læser jeg Pontoppidans genfortælling af de gamle sange om kong Odysseus. Vi synger Grundtvigs sang om det lystelige grækerfolk så tit, at vi til sidst kan den udenad. Så følger vi grækerfolket i dets heltedige kampe mod de overmægtige persere gennem dets blomstring til dets fald, da Sokrates tømmer giftbægeret i sit fængsel. Så kommer vi til Rom og dermed atter til »tidens fylde«. Sådan fortsætter vi gennem martyrtiden videre frem, til vi nu er nået til Martin Luther. Igår opdagede vi Amerika sammen med Kolumbus. Hvor var det spændende! da vi sejlede over det store ukendte hav og spændt ventede at se Indiens kyst forude. Med børnene som følgesvende blev den gamle historie helt ny og levende. Hvor strålede deres øjne, da vi endelig fik land i sigte og Kolumbus i tak til Gud sank på sine knæ på skibets dæk. — I morgen skal vi med Luther til Worms. Jeg kunde næsten ikke få lov til at slutte fortællingen om ham i dag, da han havde begyndt sin kamp mod paven. Vi husker jo nok, hvordan det gik Johan Hus.

Nu må vi så have Danmarks historie med op mod de ny tider.

Når min historiefortælling er forbi, følger regning, skrivning og læsning hos mor. Hun står i køkkenet og laver mad, men kan godt samtidig høre efter de små, om de læser rigtigt, eller hun sætter sig hos dem med sit strikketøj og overvåger, at de regner og skriver ordentligt i deres bøger.

Jeg vil tro, at en sådan skolegang lod sig praktisere i mange landbohjem, hvor far og mor til dels er herre over deres egen tid. Og jeg er overbevist om, at den vilde blive til lige stor glæde for forældre og børn. Lad så være, at man må give afkald på et og andet for at få den fornødne tid.

Lad være, at avisen ikke bliver grundig læst. Er ulykken da så stor? Vi har ingen radio. En radio er slem til at sluge megen tid. Man kan ikke både få i pose og i sæk; men jeg er sikker på, at den rigdom, man modtager, når man selv får lov at lukke børnene ind i naturens og historiens vidunderregne, er tusind gange større end den, radiounderholdning o. l. kan give.

Endelig har hjemskolen den store fordel, at man kan give børnene fri, når man selv finder for godt, i sommertiden når vejret er altfor godt til at sidde inde i, eller når der er travlhed i mark og have, så børnene kan gøre gavn. Der er ingen, der foreskriver os noget om, hvor mange skoledage børnene skal have i et år. Alt, hvad det offentlige kan fordre, er, at børnenes kundskaber står på højde med de tilsvarende alderstrins i den offentlige skole, og de krav er det ikke svært at opfylde.

Så kommer skolekommissionen for at overvære undervisningen en dag. Det er helt festligt. Den består af præsten, der nærmest er missionsk, en tysk gårdejer, konen fra den anden kro og en tysk og en dansk håndværker.

Men hvad er nu det: Lille Anna kan slet ikke læse i dag. Hun hakker og stammer i det, staver og staver og kommer ingen vegne. Det er ikke frit for, at skolekommissionen får lidt ondt af det for hende. »Lad hende prøve at pege med fingeren,« foreslår det kvindelige medlem. Men det hjælper ikke. Langt om længe når hun dog igennem, og vi drager et lettelsens suk. Men bag efter siger den lille pige til sin mor: »Jeg læste det så langsomt, som jeg kunde, for at de ikke skulde mærke, at jeg kunde det udenad.« Vi slutter »visitatsen« med at synge »Kong Faraos var en ugudelig krop« og »I gamle dage det var engang«.

Man indvender mod hjemskolen, at børnene bliver sære af ikke at komme sammen med andre børn. For vore børns vedkommende er der i så henseende ingen fare. Her er bestandig myldrende fuldt af små legekammerater, når ikke børnene er i skole. Men selv om så var. Hvad gør dog det, om ens børn bliver lidt anderledes end andre. De kan tidligt

nok få slidt kanterne af og blive ligesom alle andre. Nej, børnenes naturlige grosted er i hjemmet. Først når de bliver unge, har de godt af at komme ud blandt fremmede, for at det, de havde med hjemmefra, kan blive sat på prøve og blive deres eget gennem prøvelsen.

Lad mig da slutte, hvor jeg begyndte: Jeg forstår ikke, at ikke langt flere åndeligt ansvarsbevidste forældre underviser deres børn selv.

Folke Trier Hansen.

EN EFTERAAARSVISE

I DET GRUNDTVIGSKE TUNGEMAAL

Løvet er faldet trindt om land,
fuglen har glemt sine sange,
bygerne staar paa himlens rand,
nætterne synes saa lange.
Alt hvad du haaber, hvad du tror,
kun i dit hjertes fængsel bor,
visner og aander i døde.

Grublende sjæle vidt om jord
pønser paa verdens det bedste,
trællesind ogsaa her i nord
pløjer med jætternes heste,
ved ikke ud og ved ej ind,
lytter som døv og ser som blind,
redder sig selv paa det sidste.

Menneskeklogskab fjern og nær
leger med havmandens harpe,
lokker saa hist og lokker her,
staar med beviserne skarpe,
tror den kan skabe alting selv,
bygge sig rask et himmelhvælv,
falder dog brat fra det høje.

*Famler du selv paa fædrejord,
ved ikke, hvor du skal træde,
finder i sky kun Herrens ord,
kender kun lidt til at græde;
— — da naar dig hjærtets høst er nær,
sender dig Gud sin trøst især,
taler sit ord i det nære.*

*Vi tør vel tro det her i nord,
altid maa tiderne skifte,
gryende vaar omkring os gror,
om saa end troidene pifte.
Efter det dybe livsens fald
Herren dig skænker nu sit kald,
tidernes traade sig flette.*

*Vil mon igen i Danmarks folk
livet faa lysere dage?
Vil med en barnemund som tolk
Herren besøge de svage?
Vil med sin aand han hos os bo,
gi os sit ord til livsens tro,
styrke til daad i det lave?*

*Samles vi end paa Herrens ord,
lytter saa viljerne gløde,
da skal i modersmaalets jord
hjerternes vaar sig genføde.
Op af den haarde livets strid
lyser da freden stærk og blid,
nykker paa fædrene sange.*

*Syner af saga syng kun ud,
alt hvad du mægter at melde:
haab kun og tro paa livets Gud,
da skal du fjenderne fælde.*

*Stiger af hav da sol paany,
tænder sin bavn i himmelby,
skænker os dagen af naade.*

*Det er dog Jesu Kristi ord,
som skal os livet beskære,
hjærterne som paa det kun tror,
i det skal livskunsten lære,
kalde som barn paa faders navn,
vugges med fryd i moderfavn,
eje Guds fred med hinanden.*

*Saa lad os trøstig fremad gaa,
pølse paa Herrens det bedste,
da skal vort folk med styrke staa,
vinde med fred til det næste.
Vækkes af blund skal nordens aand,
styrkes ved den skal mund og haand!
Herren vil synerne give.*

Mel.: Kirken den er . . .

Sune Andresen.

PROFETSKOLER

I anden kongernes bog kapitel 4 fortælles der om profeternes børn. I det første vers hedder det: Og en kvinde af profeternes børns hustruer raabte til Elisa og sagde: Din tjener, min mand, er død, og Du ved, at din tjener frygtede Herren.

Kvinden fremfører sin klage for profeten, af hvem hun venter at faa raad og hjælp. Og Elisa hjælper hende paa underfuld maade ud af den nød, hun er kommen i.

I vers 38 fortælles der, at Elisa kommer til Gilgal, og der er mangel paa fødemidler i landet. Profeternes børn sad for hans ansigt, og han sagde til sin dreng: sæt en stor gryde til, og kog en ret til profeternes børn.

Den unge mand finder vilde græskar paa marken, koger dem og giver profeternes børn dem at spise. De finder imidlertid retten uspiselig og mener, at de bliver forgiftede af den. Elisa kaster da lidt mel i gryden og gør derved maden spiselig og god.

Endelig fortælles der i vers 42, hvordan der kommer en mand og bringer »den Guds mand« førstegrødes brød og nyt korn i en pose. Elisa siger, at man skal give det til folket. Hans tjener spørger forfærdet, om han skal sætte saa lidt frem til hundrede mænd, og Elisa svarer, at de alle skal spise, og der skal endda levnes.

Vi faar her tre forskellige oplysninger om profeternes børn, eller profeternes elever vilde vi vel kalde dem i vore dage.

Først fortælles der om en af de gamle elever. Han har haft sit arbejde og sin bedrift; han har været gift og har

haft to sønner. Men han har bevaret forbindelsen med sin ungdoms lærer, hos hvem han vel stadig har kunnet hente raad eller hjælp, og hvis forkyndelse han stadig, naar lejlighed dertil gaves, har lyttet til med glæde. Der er her ikke tale om elevforening eller elevmøder, men der er aabenbart tale om et aandeligt fællesskab i profetisk forkyndelse og et liv, der udspringer deraf og ytrer sig i et næstekærlighedens samfund.

De to følgende træk viser os, at der er tale om en skole. Profeternes børn sad for hans ansigt. Elisa har talt, og eleverne har lyttet. Dernæst har de spist i fællesskab, i det ene tilfælde, hvad de selv har kunnet skaffe sig af mad, i det andet den mad, der er bleven bragt Elisa som gave, enten af en gammel elev eller af en mand, Elisa har gjort en tjeneste.

I begge tilfælde sker der noget underfuldt ved maaltiderne. Det er tegn, der bekræfter Elisas aandelige forkyndelse; de hører hjemme i det liv, de lever i fællesskab med hinanden.

Om rammerne for dette aandelige fællesskab fortælles der hverken her eller andre steder noget. Vi faar intet at vide om skolebygninger, skolemateriel eller timeplaner, alt det, der i vore dage spiller en afgørende rolle. Vi faar heller intet at vide om kursusets længde eller elevernes alder. Den slags har man næppe haft tanke for. Føden og alle kroppens bekvemmeligheder havde man ikke engang med i sine beregninger. Man tog det, som det kom. Derfor var der heller ingen forud aftalt betaling for et skoleophold. Den ungdom, for hvem det var naturligt at spørge og at søge aandelig klarhed, standsede der, hvor der var et ord at høre, og blev der saa længe, det var nødvendigt at blive. Og naar man rejste, tog man en oplysning med sig, svar paa spørgsmaal, man var kommen med, eller paa spørgsmaal, som først under opholdet og samlivet var bleven vakt, og man tog med sig en livsforbindelse med andre mennesker, et fællesskab i tro, haab og kærlighed.

De israelitiske stammer udgjorde i begyndelsen ikke en

politisk enhed. Der var et religiøst sammenhold imellem dem. Moses skaber gennem sit mægtige aandsværk ikke en stat, men et religiøst samfund, hvori der aabenbarer sig en hemmelighedsfuld kraft fra Gud, som bevarer folket overfor alle ydre og indre fjender. Mange gange synes det, som om folket skal bukke under, men den aandelige kraft i profeterens vidnesbyrd genrejser bestandig folket til ny herlighed.

Moses forkynder, at Jahve er Israels Gud, og Israel er Jahves folk. Jahve beskæftiger sig med Israels folk, og Israel skal kun beskæftige sig med ham. Jahve er frem for alt Israels hjælper og beskytter; han er den eneste, hos hvem folket kan finde redning. Jahve er den levende Gud; han er den Gud, der aabenbarer sig for mennesker og folket. Naar et menneske søger, maa det blive ved med at søge, men naar det har fundet Gud, søger det ikke mere, fordi det ved, at det nu har fundet, hvad det søgte.

Det underfulde i Israels historie er, at Jahve forener sig med folket om at udfri det af Ægypten; derefter beskytter han det under ørkenvandringen, og endelig hjælper han det til et hjemsted i det land, han har lovet fædrene som eje. Guds selvmeddelelse er en livsmeddelelse, der aabenbarer sig lige saa vel i levnedsløbets handlinger som i en erkendelse hos hjertets tanker. Og forholdet mellem Gud og Israel er et frit forhold, fordi Guds væsen er frihed. Derfor kan gudsbegrebet aldrig blive frugten af en spekulation, men det maa danne sig ud af en række historiske oplevelser.

Gennem et levnedsløb paa 2000 aar før vor tidsregnings begyndelse vil det være saare let at paavise forskelligheder i folkets gudserkendelse, ogsaa naar vi kun tager hensyn til dem, der til hver en tid var de egentlige bærere af folkets aandelige bevidsthedsliv. Der er ikke blot individuelle og tidsmæssige forskelle paa Abraham, Moses, Samuel, Elias og døberen Johannes — for nu at nævne nogle enkelte af de store navne — men der foregaar en ikke uvæsentlig udvikling og omdannelse af selve gudsbegrebet. Og dog vilde det være en grov krænkelse af de foreliggende kendsgerninger, hvis man vilde paastaa, at disse forskelligheder betød noget

som helst i sammenligning med den aandelige enhed, der er det faste og urokkelige grundlag fra begyndelsen, og som ubrudt gennem aarhundrede efter aarhundrede som en klart afgrænset flod med sin bestemt givne retning gennemstrømmer hele Israels aandelige folkeliv. Det er de samme grundtoner, der tiderne igennem lyder i den profetiske forkyndelse. Der er en afgørende og uforanderlig enhed, der gør sig lige stærkt og med lige vægt gældende fra Abraham til døberen Johannes. I dette lange historiske tidsrum, med alle dets store sociale, politiske og religiøse omskiftelser, staar det i den profetiske forkyndelse urokkelig fast, at det ikke er givet noget menneske ved egne evner eller kræfter at granske menneskelivet eller folkelivet, forstaa dets mening, dets forløb og dets maal. Troens liv som et virkeligt levnedsløb kan kun oplyses ad aabenbaringens vej. Sandheden om alt det menneskelige og det folkelige kan ikke findes af noget menneske ved egen hjælp, men maa altid aabenbares.

Mine tanker er ikke jeres tanker, og jeres veje er ikke mine veje, siger Herren (Jes. 55, 8). Herrens tanker og hans veje kendes kun af dem, der har staaet i Herrens raad og lyttet til hans beslutninger (Jer. 23, 18. 33,3). Alle profeter er i troen fast overbeviste om, at det ikke er deres egne tanker, de giver udtryk for, men at det er Guds ord, de uforfalsket og ubesmittet forkynder. Du skal være som min mund, siger Herren (Jer. 15, 19). Profeterne er Guds lærlinge: han vækker hver morgen, ja, vækker mit øre til at høre som de, der er udlærte (Jes. 50, 4). Først naar Herrens aand har grebet dem, er de profeter (Hez. 11, 5).

Aabenbaringen modtager profeten, idet hans øre bliver opladt, saa han hører Herrens stemme, eller hans øje bliver aabnet, saa at han i billeder og syner ser det, han genfortæller. Naturligvis er der i dette en hemmelighed, som intet menneske forstaaer, heller ikke profeten selv. Hans menneskelige bevidsthed er ikke udslukt og afløst af extase; det hele foregaar i fuldt dagslys, men dog ufatteligt.

Det profetiske kommer aldrig uforvarende eller uden forberedelse over et menneske. Og paa den anden side er det

heller ikke muligt for et menneske ad studiets vej at blive profet. Gud kalder, hvem han vil, til profet, men han opdrager ogsaa selv sine profeter til kaldelsens stund. Da præsten Amazia hører, hvad profeten Amos har sagt, klager han til kongen over, at Amos stifter oprør midt i Israel. Kongen befaler, at Amos skal landsforvises, og Amazia siger til Amos: Du Seer, gaa bort, fly til Judas land og æd der brød, og spaa der. Men i Bethel maa Du ikke mere blive ved at spaa, for det er kongens helligdom, og det er rigets hus. Da svarede Amos og sagde til Amazia: jeg er ikke en profet, og jeg er ikke en profets søn, men jeg er en hyrde og en mand, som sanker vilde morbær. Men Herren tog mig fra hjorden, og Herren sagde til mig: gaa hen, vær profet for mit folk, Israel (Am. 7, 12 f.).

Ingen fejltagelse er mulig. Profeten kender sin opdragelses vej og ved, hvem der fører ham frem ad den. Profeten kender sin kaldelses stund og ved, hvem det er, der kalder ham. Profeten kender i sin virksomhed som forkynder ganske nøje forskel paa sine egne tanker og deres udtryk og paa Herrens ord, som han gengiver, fast i troen paa, at der ikke er noget af hans eget deri.

Dermed være ikke sagt, at en profet aldrig tvivler om sit kald eller sin gerning. Gjorde han ikke dette, var han simpelt hen ikke et menneske, og det hele vilde da være løgn og bedrag. I første Samuels bog 8, 7 har vi en gribende fortælling om profetens tvivl. Folket kommer til Samuel og fortæller ham, at han er gammel, og hans sønner vandrer ikke ad hans veje; derfor ønsker man at faa en konge til at dømme Israel. Da bryder den gamle mand sammen i tvivl: han er forkastet af folket, og sine egne sønner har han ikke formaaet at opdrage ret. Og Samuel bad ydmygeligen til Herren. Og Herren sagde til Samuel: hør folkets røst i alt det, som de talte til Dig; for ikke Dig har de forkastet, men mig har de forkastet, at jeg ikke skal regere over dem.

Eller vi kan nævne Elias, denne aandens kæmpe efter Herrens sind, han, der ligesom Moses ingen grav fik paa jorden, og der sammen med Moses talte med Jesus Kristus

paa forklarelsens bjerg. Elias flygter i angst for sit liv ud i ørkenen, og han satte sig under et enebærtræ. Og han ønskede sig døden og sagde: det er nok, tag nu min sjæl, Herre; for jeg er ikke bedre end mine fædre. Saa lagde han sig og sov. En engel rører da ved ham og siger: staa op, spis, og Elias finder en kage og en krukke vand ved sit hovedgærde. Da han har spist, lægger han sig igen til at sove. Og Herrens engel kom anden gang igen og rørte ved ham og sagde: staa op, spis, for vejen er for lang for Dig (1 Kg. 19, 7).

Saadan kommer Gud med føde til profeten, som er falden i tvivl og angst; der lyder ikke et bebrejdende ord. Først da Elias med kræfter af den mad, Gud har givet ham, naar ud til Horebs bjerg, kommer bebrejdelsen stilfærdigt som et spørgsmål: hvad har Du her at gøre, Elias?

Det er disse mænd, der holder skole; skolen for livet, kaldte Grundtvig 3000 aar senere denne skole. For det var jo netop en saadan skole, Grundtvig pegede paa, og som de første højskolemænd uden al profetisk snak virkeliggjorde. De vidste godt nok, disse mænd, at der var to slags oplysning: oplysningen om livet, den, man arbejdede sig frem til, og livsoplysningen, den, man lyttede sig til i aandens ord, det levende ord, men det var paa den sidste oplysning, man holdt højskole.

Det hænder imidlertid alle dage, at aanden — efter menneskelige begreber — ikke slaar til, og saa kan man jo, som Kold gjorde det, ærligt og redeligt tilstaa det, aflyse foredraget og lade eleverne faa regning i stedet for. Men man kan jo ogsaa forsøge at bøde paa mangelen af aand ved selv at tage fat. Det farlige derved er blot, at paa denne maade opstaar de falske profeter.

Aage Møller.

AF DYRE MINDER —

Et og andet kan undertiden faa os til at tænke paa, hvoraf Danmarks Fremtid skal kunne gro. Naar vi ser os om i Landet, savner vi i Almindelighed de Betingelser, som vi véd fra gammel Tid var nødvendige baade for, at det danske Folk kunde faa Fremtid i Eje, og for, at Livet kunde opretholdes i denne Fremtid.

Nogle faa vil der altid være, der lever ud af det, som er Jordbund for Fremtiden — men den Tanke dukker ikke sjældent op, at det kunde være for faa og for lidet magtende, der saa det og levede derefter.

Vi ved, det er dette med, at Børnenes Hjerter vendes mod Fædrene og Forældrenes mod Børnene — forstaaet helt ud i sin yderste Konsekvens. Det er det, at hele den nulevende Slægt maa vende Hjerterne mod dem, der i Aartusinder levede Livet i Hjem og Arbejde, i Fred og Krig, i Kamp og Daad for alt det, de elskede og saa var mere end Livet værd. Det er det, der skal fortælles til den kommende Slægt, om Fremtid skal gro af dyre Minder.

Og det er det, at Folket maa have et levende Haab og en fast Tro paa denne Fremtid. Og frem for alt være lyttende, kunne høre Guds Kaldelse og følge den uden Vaklen.

Alt det ved vi godt. Men vi ser jo kun Fornægtelse af Kaldelsen. Vi ser Tvivl og Haabløshed. Og stærke Kræfter er i Bevægelse for helt at slette Folkets Historie af Folkeskolens Undervisningsplan — det hvorigennem Børnenes Hjerter vendes mod Fædrene, om Historien *der* fortælles og ikke indterpes.

Omkring os har vi et troende Europa, men det, vi ser der, faar os kun til at tvivle yderligere. Hvordan skal et lille Folk kunne leve sit Liv i det, der *maa* komme. Vil det ikke føre det i Afgrunden. Vi er jo svage. Og Svagheden blir ikke mindre af de Vilkaar, Haab og Tro har i det danske Folk.

Det er ubegribeligt, at et Folk, hvis Mænd havde de Syner og stred de Kampe, kan glemme den Fortid, der er de dyre Minder om Lidelser og Nød, men ogsaa om indre Kamp og Sejr. I Menneskealdre har det jo lydt: Bevar os mod Ud-slettelsens Dom. Det bad Fædrene, og dem med de store Syner, de skrev og talte i Aartier om Livets Blændværk, uden at Folket *saa* Blændværket. Hvor stærkt det end siges selv i Dag, saa er det, som om man kun lever i det korte Sekund, hvor ingen Fortid kommer til Orde og ingen Fremtid forjættes.

Vi lever i Tvivl — nær Haabløshed. Men heller ikke mere end *nær*. Det er, som om Haab og Tro hverken kan leve eller dø. Skulde mon en af Aarsagerne ligge her?

Man kommer i alle Tilfælde til at tænke paa Lignelsen om Hvedekornet: Uden at det falder i Jorden og dør, vil det ikke leve og bære megen Frugt.

Et Sted skete det jo i det danske Folk, at Haabet sluktes, og Troen døde. Det var i Sydslesvig i 1920, da de Danske der ikke blev genforenet med Danmark. Og det saa — og ser ud, som de bestandig *maa* leve i det fremmede.

Men saa skete det, som virkelig er meningsløst og urimeligt. Her opstod af døde nyfødt Haab og Tro paa, at alt, hvad der var Dansk, skulde leve og bære megen Frugt.

Saa dyre er de Minder, som Fremtiden gror af dernede. Det kostede Tro og Haab. Kun gennem Døden opstod de paany. Al Modgang siden har kun styrket det for al Fremtid. Det er Gang paa Gang, man møder det dernede, saa varmt og stærkt og levende. Der gror Danmarks Fremtid uanset den i Øjeblikket eksisterende Statsgrænse.

Spørger vi, hvorfor det netop er der, ligger Svaret lige for. En af Grundene er jo Troens og Haabets rige Vækst.

En anden er det Forhold, som Sydslesvigeren har til Slægten; det er næsten forsvundet i det øvrige Danmark. Noget lignende gælder den umiddelbare Ansvarsbevidsthed, som den, der er økonomisk fri og uafhængig, føler over for dem, der ængstes for at bekende sig som Danske. Det kunde koste Arbejdet — og saa vilde det gaa ud over Hjem og Hustru og Børn. Og endelig maa man glædes dybt over den Maade, hvorpaa de danske Skoler her vender Børnenes Hjerter mod Fædrene. Det er ikke den mindst værdifulde Del af Opdragelsen af den unge Slægt, der bærer Fremtiden i sig.

Ingen tilstedeværende vil vel glemme en lille Pige, der i en hundredtallig Forsamling fremsagde nogle Strofer af »Venner, ser paa Danmarks Kort«. For hun gav jo derigenem Udtryk for det levende Haab og den faste Tro, som vi savner i det meste af Danmark.

Dernede fra lyder det til os:

Venner, ser paa Danmarks Kort,
 ser, saa *aldrig* I det glemmer!
 til hver Plet har faaet Stemmer
 klingende, snart blødt, snart haardt!
 til I ender med at bede:
 „Skærme Gud, vor gamle Rede —
 skænke os et Danmarks Kort,
 hvor alt Dansk igen er vort!“

Den Styrke, der ligger i at være bundet til Slægten, møder vi i rigt Maal. Det gør sig gældende i de ikke faa Tilfælde, hvor en Mand opdager, at hans Slægt i Aarhundreder havde været Dansk. Hvad Slægten var, maatte han blive. Og saa søgte og genfandt han det, han naturligt maatte være rodfæstet i. Han *maatte* skyde al den tyske Fernis af sig og blive bevidst Dansk. For Fædrene var Danske.

Eller vi møder en af de stærke og frie. Han ejede et Sind som en Patriark. Omkring ham boede mange forsagte Danske. De havde ikke Mod til at vedkende sig det. Han mente med Lethed at kunne paavirke dem til dansk Bekendelse; men han vilde det ikke. Hvorfor? Svaret lød: Jeg kan ikke beskytte dem. Det er Ansvarsbevidstheden hos Patri-

arken, der hellere staar alene som Dansk blandt fremmede og bærer det Danske gennem Modgangen ind i den nye Dag, der *maa* komme, end han skaber sig Fæller, som han ikke kan beskytte.

I Danmark er mangt og meget saadant, at vi *maa* tvivle paa Landets og Folkets Fremtid. Vi kan kun have ringe Haab om, at det danske Folk ejer den indre Styrke, der kan bære over Nødens og Ulykkens Ulvtid og Sværdtid. Hvordan skulde det være anderledes, naar Folket sidder Kaldet overhørigt.

Det er da en Kilde til Fortrøstning at møde alt det, vi savner, i en lille Del af vort Folk. Den Del, der har bevaret sig selv rodfæstet i Slægten og i Folkets Historie, der besidder det ansvarsbevidste Sind, der opdrager sine Børn til at se paa Danmarks Kort, saa de aldrig glemmer det, og til at bede Gud skærme os og skænke os et Danmarks Kort, hvor alt Dansk igen er vort, der endelig har oplevet Nederlag og Trængsler, der slog Haab og Tro ihjel, saa der kunde blive en Opstandelsens Morgenrøde.

Det var Slesvigeren, der fik de dyre Minder, hvoraf det danske Folks Fremtid gror.

Peter Gamborg Nielsen.

HVAD ER DET AT VÆRE DANSK?

Hvad det er at være dansk — ja, det vil blive udtrykt forskelligt af hver den, der blev spurgt. Mit svar vilde blive, at jeg lige så lidt som noget andet menneske er i stand til at gi en udtømmende forklaring. Men derimod kan jeg på dato sige, hvornår jeg engang oplevede det.

Det var let at mærke, at der var noget på færde den dag. Allerede ved Krusaa begyndte det. Da vi skulde gennem tolden, var der næsten ingen til at betjene folk, der vilde passere grænsen. Alle toldembedsmændene var samlet i et sidelokale og lyttede ivrigt til radioens meddelelser om, hvad der var ved at ske.

Da vi blev expederet, spurgte jeg tolderen, hvad der var i gære. Ikke for det, jeg vidste jo nok, hvad der gik for sig, men jeg ønskede at se, hvordan han reagerede.

»Tyske tropper rykker ind i Wien,« sagde han, og et lykkeligt smil gled over hans ansigt. —

I Flensborg gik livet sin vante gang. Der var i hvert fald ikke flere folk på gaden end sædvanlig. Og så var der jo dog en forskel på hverdag og denne historiske lørdag. Tyske tropper rykker ind i Wien — det var det, der gjorde, at byen var så fyldt af flag. Næsten hver lejlighed i den indre by havde en fane ude. Og de var i alle størrelser, fra kæmpe-mæssige »gardiner« og ned til små struttende blikflag i urtepotterne. På skibene i havnen og fra kirketårne — overalt var der hagekors.

Det var egentlig kun foran bladredaktionerne, at der var opløb. Men dér stod også folk tykt og tæt for gennem telegrammerne at få repeteret, hvad der forlængst var alle be-

kendt fra radioens meddelelser: »Schussnigg gået af« og »Tyske tropper rykker ind i Wien«.

Vi gik hen til en aviskiosk for at få nogle blade. En dame spurgte efter udenlandske aviser — alt udsolgt. Mange af de tyske aviser havde røde overskrifter: »Østrig national-socialistisk«, »Østrigs befrielse« o. s. v. og så korte telegrammer om, hvordan meddelelsen om det skete var blevet modtaget i de forskellige hovedstæder.

Men vi vilde videre. Sagen var den, at der på alle opslagstavler til offentlige meddelelser var klæbet en besked fra kredslederen af N. S. D. A. P. Deri henstilledes, at alle partimedlemmer, der kunde, til det og det klokkeslet samledes for at marchere gennem byen i fakkeltog. Det skulde ende med en »kundgebung« på et af torvene. Det fakkeltog vilde vi godt se på.

Nu er fakkeltog jo en af nazisternes specialiteter. Hitlers magtovertagelse i sin tid blev fejret med fakkeltog, og siden har det været brugt mange gange. Sommetider har det undret mig. Mon der ved et sådant fakkeltog skulde være noget, som *de* har opdaget? Noget måtte der i alle fald være, eftersom det altså nu er blevet tradition, sådan at fest og fakkeltog åbenbart for en tysker hører sammen. Og det kunde jeg ikke rigtig forstå. De gange, jeg har været med til noget af den slags, har det været med en mærkelig følelse. Hvad så denne følelse bestod af, kan det være svært nok nærmere at definere, men der har i hvert fald været noget af et skævt smil med i det, en følelse af, at dette her, som du nu er med til, er vist at tage sagen højtideligere, end den er værd. Altså en følelse af ironi, af at stå udenfor. Hvorfor jeg så gik med? — vel nærmest fordi jeg var grøn student og vilde være med, hvor der skete noget. Der skete også noget, sådant rent i det udvortes altså; men hjertet var ikke med i det, derfor følte jeg det som noget uægte. Og jeg bestemte i mit stille sind, at ingen mere skulde få *mig* til at fagle, som det hed i studenterjargon'en.

Dér var altså min indstilling. Hvordan kunde nu nazisterne blive ved med at »fagle«, var det med et skævt smil,

eller var det — skulde det virkelig være — i tro og begejstring og af et fuldt hjerte? Det var sådanne tanker, som — mere eller mindre bevidst — fyldte mig, da vi gik norden ud for at møde optoget.

Om eftermiddagen havde der altså ikke været særlig mange på gaden, livet gik, tilsyneladende da, sin jævne og stille gang. Men billedet var nu ved at ændres. »Efter slaget på Stiklestad sås der meget folk på alle veje,« står der i sagaen — nu begyndte folk at tage opstilling langs ruten, hvorad optoget skulde komme. Først var det blot småklynger, men i løbet af den sidste halve time før det fastsatte tidspunkt blev småklyngerne inde i byen til en sammenhængende række.

Så så vi endelig spidsen af toget — små, gule flammer i to lange rader. Sang var der ikke noget af, det troede jeg ellers hørte med til et sådant optog. Men der var musik. *Det* var musik! Eller rettere messingsuppe, af den slags, som enhver, der lytter til tysk radio, har hørt den. Bum-bum fra trommen så stor som hundeøjnene i æventyret og pift fra fløjter. Og pludselig blev et kors, var det vel, med hestehaler og den flakte ørn og hagekors i toppen og tæt behængt med bjælder stukket højt i vejret. Så faldt hele orkestret ind, piber og trommer og horn i alle størrelser. Jeg sendte en tanke hjem til dem, der i sin tid afskaffede militærmusikken. Sikken et propagandamiddel, danskheden i Sønderjylland er gået glip af. Her var det marineorkestret fra Mørvig, der spillede; og det var umuligt ikke at falde ind i marchrytmen. Så snart nummeret var færdigt, trak tambourmajoren sit kors til sig, og alene piber og trommer lød. Men da var folk faldet i trit. Og nu kunde vi høre, at der var flere orkestre med. Jeg vendte hovedet og forsøgte at se enden af toget, men kunde ikke, optoget var for langt til det. Men standset havde gjort, at jeg nu kom til at gå ved siden af et detachment marinere, høje, flotte fyre med skuldrede geværer, 7 og 7 i hver række, og de to yderste i rækken havde fakkell. De så alvorlige ud, ikke et smil i ansigtet. Deres kommanderende Officer var slank og elegant, navnlig havde

han en pragtfuld bevægelse, når han sænkede kården til hilsen. Men også hans ansigt var ganske urørligt, helt unaturligt i sin ro. I *det fakkeltog* var der ikke antydning af smil, hverken det lille skæve eller et stort og lykkeligt smil. Men der var alvor — og betagelse — over det!

Så kom vi til Nørreport, Flensborgs gamle byport, den enhver Flensborgfarer kender. Det var med en egen følelse, at jeg så ryg efter ryg, række efter række forsvinde ind under portbuen. Det røde skær fra faklerne op på hvælvingerne og de hastige skygger — det står som et fotografi i erindringen. Da var det nemlig, det gav et sæt i mig. Dér, oppe over portalen, var jo det danske rigsvåben i et nu var jeg rykket ud af øjeblikket og tilbage i tiden, tilbage til 64 — jeg så en anden hær, morfar var der med sit kompagni — *men den modsatte vej!* Ja Danmark, dansk, der var alligevel i de to ord noget uforklarligt, noget meget større end det, vi her var med til. Dette med militæroptog og militærorkester og marcheren var vældigt og betagende, men det var også tysk og ganske fremmed for en dansker.

Hvad er det så at være dansk? Intet svar kan jeg give. Og dog ved jeg, hvad det er!

Gunnar Monrad.

IND UNDER JUL

Som Dreng holdt jeg meget af at synge; men mest Magt havde Sangen over mig, naar Julen nærmede sig, opfyldende mit Barnesind med Forventning og Glæde. Den Sang, som jeg da helst vilde synge, var Jonas Lies herlige Jule-sang: »Ind under Jul«. Men atter og atter maatte jeg standse ved den tilsyneladende meningsløse, efterfølgende Sætning: »Hvor er det trist.« Det forekom mig ganske modstridende og usandt at kalde Juletiden eller Tiden før Jul for trist. Denne Uenighed til Trods kunde dog ikke skille Lie og undertegnede ad. Det følgende af Sangen, følte jeg, var godt nok.

For os, der ikke længere er Børn, træder denne Sætning: »Hvor er det trist« ikke i Vejen for vor Forstaaelse af Sangen, tværtimod. Nu kan den slet ikke undlades. Der er saa meget, saavel i Naturen, der omgiver os, som hos de Mennesker, vi omgives af, hos os selv, ja, hos en selv, der kan støde an og vække Tvivl og Bekymring.

Dagene kortes. »Hjertet i Kulde og Mishaab gyser.« Og man udbryder uvilkaarligt: »Kommer ej Jul?« Ja, kommer Julen dog ikke! Vi kan, om end kun svagt, saa for et Øjeblik finde Trøst i Mindet om Sommeren: Sommeren i Naturen, Sommeren i vort eget Sind. Vi mindes den friske For-aarsvind, da den drog bærende ind i de hvide Sejl og drev vor Baad over de smulte Vande, drev den fremad. — Og saa atter Vinter, atter Mørke og Kulde. »Kommer ej Jul?«

Som det enkelte Menneske strider og maa stride, fordi det er en Livsbetingelse, de eneste Vilkaar, hvorunder det er givet os Mennesker at leve, saadan stred den ganske Jord en

haabløs Kamp for knap 2000 Aar siden. Men saa skete det herlige: Verdens Frelser blev født, et fattigt Menneskebarn kom til Verden, det blev Jul for første Gang. Verdens Frelser, Jesus Kristus, kom her til Jorden netop i det Øjeblik, da Menneskeheden, da Mennesket følte, dets »Kraft var omme«. Hverken for tidligt eller for sent, men akkurat lige tidsnok. Visere *kan* det ikke være. Derfor gentager det sig Gang paa Gang, Dag for Dag, Time efter Time, dette for voksne med Tanke og Forstand ufattelige: Juleunderet uafhængigt af Tid og Sted. Altsaa ogsaa i vore Dage, ikke alene i Palæstina og i Bethlehem, men i vort eget Land, midt iblandt os, i vor egen Kreds. Det er det forunderlige: »At netop som Jord ej mer kan raade, kommer et Frelsens Væld af Naade.« Ja, netop naar det sker, men heller ikke et Øjeblik før, saa faar vi Jul.

Med Julen begynder Aarets Højtider. Paaske og Pinse følger efter. Ja, lykkeligvis! Julen betyder, om ikke vi fik Lov at fejre Paaske og Pinse, intet. Saa vilde Julen blot være en Mindefest om et stort Menneske, der engang blev født til Verden, et Menneske, der levede et særdeles højt etisk Liv, hvem en og anden vilde bruge som Forbillede i sin Livsførelse. Jesus vilde blive Menneskets højeste Ideal. Men er det nok? Det er ikke nok, det var ikke nok. »Paaske og Pinse udsprang af Jul,« skriver Grundtvig. Gud ske Lov for Paaske og Pinsel!

Og saa kan vi først fejre Jul, men heller ikke før.

Poul Grosbøl.

NYT OM GAMLE ELEVER

Just som jeg stod i Begreb med at sende Sleth de Meddelelser, vi har kunnet skaffe om gamle Elever, kom der Brev fra ham med Oplysninger om to af Jer. Flere har altsaa ikke sendt Elevforeningen Bud om Adresseforandringer, Ejendoms køb, Giftermaal, Børn o. s. v. Heldigvis har vi jo da Forbindelse med adskillige af Jer, saa vi kan fortælle lidt om en Del af Jer; men vi vilde gerne kunne følge mange flere af Jer, saa vi vil være glade, hvis I vil fortælle os lidt om Jer selv, og vi tror, at Jeres Kammerater ogsaa vil være glade for gennem Aarsskriftet at høre om Jeres store og mindre Bedrifter. Saa hvis vi ikke træffes, saa skriv til os og fortæl lidt. Ogsaa gamle Begivenheder, som ikke allerede er kendt af Jeres Kammerater, vil vi gerne have. Der skal jo nok være noget at fortælle ogsaa om Jer, som har været her for ti og flere Aar siden.

Den ældste Aargang, vi har Meddelelser fra, er:

1927. Inger Fejlberg Jørgensen er blevet Økonoma paa Esbjerg Arbejderhøjskole.

1927. Else Hagedorn, gift Hamann, fik i Marts Nr. 2 lille Pige, som blev døbt her i Rønshoved Frimenighed Paaske-dag, samme Dag som hendes Tvillingbroder Jørgen Hagedorns lille Pige blev døbt her.

1927. Titte Hagedorn, gift Midtgaard, fik i Juni en lille Dreng. Han blev døbt her i Juli.

1927—28. Johannes Johansen er nu en værdig Ægtemand — langt om længe.

1928—29. Jørgen Hagedorn, som nu bor Jahnsensvej 3, Gentofte, fik en lille Pige den 28. Februar.

1929. Bodil Andersen er gift med Martin Rousin. De bor her i Kløften i Savmøllen, som de har købt. De har en Søn, velvoksen, 7 Maaneder, 22 Pund.

1929. Krista Kirkedal er i Aar blevet gift med Ingvard Berg, som er Kontrolassistent og Regnskabsfører i Skaarup paa Fyn.

1929. Johanne Budach blev forrige Aar gift med Christian Jepsen, Valsbøl. De har en lille Pige og har købt en Gaard midt imellem Flensborg og Husum.

1929—30. Viggo Kragh Hansen, som blev gift i Oktober 1936 med Asta Trier Hansen, bor nu i Kompagnistræde, København. De har en Søn.

1929—30. Svend Anker Hansen, som studerer Medicin, blev gift i Oktober dette Aar med Sygeplejerske Frk. Marga fra Aabenraa.

1930. Ellen Stræde, gift Johansen, har faaet en lille Pige.

1930. Dagny Nielsen har i flere Aar været gift med Entreprenør Johs. Jensen. De bor i Hjørring og har en lille Pige, Karen.

1930. Annie Nielsen blev gift den 3. Decbr. med E. Hansen. De har en Ejendom i Varpelev pr. Klippinge. Annie sender Hilsen til Kammeraterne.

1930—31. Halfdan Østergaard, som har Kratgaarden, Vork, Vejle, har faaet Tvillinger.

1930—31. Herluf Skovmand Jørgensen er rejst til Island.

1930—31. Alfred Truelsen er blevet Højskolelærer paa Try og gift med Stinne Dahlgaard (Elev 1934).

1931. Musse Jensen er nu gift; men jeg kan desværre ikke huske hendes Mands Navn. De bor i Stige.

1931—32. Nicolaj Büchert er nu Lærer ved den dansksprogede Kommuneskole i Flensborg og er gift. Hans Kone er Vandrelærerinde i Sydslesvig

1931—32. Jens Peter Solvang har faaet Søn Nr. 2, som blev døbt her i Frimenighedskirken Søndag den 4. Decbr.

1932. Anna Aagaard er blevet gift med Marcus Andersen Roost. De bor i Anna Aagaards Barndomshjem i Kastrup.

1932. Ingeborg Elbæk er gift med Jens Rich. Jensen, som bestyrer Enggaarden, Ingeborgs Barndomshjem.

1932—33. Niels Engvang Hansen er blevet Højskolelærer paa Køng.

1932—33. Anders Have har købt Gaard ved Holstebro og er blevet gift med Erna Svendsen (Elev 1936).

1932—33. Kirsten Eskesen blev gift den 20. Maj med Gaardejer Rostgaard Andersen i Københoved.

1932—33. Johanne Noack Sørensen er blevet Børnehavelærerinde i Tønder.

1932—33. Simon Simonsen fik Gaard i Forpagtning i Hejls sidste Vinter og blev gift den 26. Oktober med Gaardejer Vangs Datter fra Stenstrup, Fyn.

1933. Lilli Grammer, gift Raunsholt, er flyttet til Langdraget 19 i Vanløse. De har faaet en Søn, som hedder Steen.

1933. Jørgen Jensen blev i Sommer teologisk Kandidat og er for Tiden Soldat i Vordingborg.

1933—34. Thyra Kappel var i Schweiz indtil April og blev gift, da hun kom hjem i Foraaret, med Gaardejer Gunnar Schmidt i Kollund.

1933—34. Signe Momsen er i Schweiz.

1933—34. Thorning Riis Hedegaard har overtaget Faderens Gaard i Visby i Thy, og Anna Hedegaard, hans Søster (Elev 1935—36), holder Hus for ham.

1934—35. Elna Madsen er gift med Gdr. Schultz, som nu ejer Peter Moos' Gaard i Nybøl. De har en lille Pige, som blev døbt i Rønshoved Frimenighed Pinsedag.

1935—36. Kai Vium Andersen blev den 24. November gift med Birthe Schousboe (Elev 1935—36). De bor paa Savværket Addithus, Addit.

1935—36. Kristian Vigen Hansen har købt en Gaard i Korup, Ravsted, og blev gift 17. Juli i Rønshoved med Meta Mau fra Felsted.

1935—36. Johannes Bjerre er paa Ladelund Landbrugsskole.

1936—37. Axel Bjerre har i Oktober købt Gaard i Vejrum. Han har ingen Kone.

1937—38. Gustav Bengtsson er paa Askov Højskole, og der er ogsaa

1937—38. Elisa Dons.

1938. Peter Seegert er paa Askov Højskole.

Fra Frk. Jensen havde vi Brev forleden. Hun skriver, at hun i Aar ikke ser sig i Stand til at faa skrevet noget til Aarskriftet, men beder om at faa en Hilsen med deri med mange gode Ønsker for Jer om en glædelig Jull! Hendes Adresse er stadig: Brandsø pr. Assens. Der har hun sin lille Skole at passe. Vi har endnu aldrig været der, men haaber paa, at vi snart kan faa gjort Alvor af det Besøg hos hende, som vi længe har tænkt paa.

Endelig har Barbara, som mange af Jer ogsaa kender, bedt os hilse Jer. Hun er Husbestyrerinde paa »Vestergaard« i Ferup.

Det var lidt om Livets Gang — set udefra. Indefra set vilde der nok blive adskilligt mere at fortælle, hvis det skulde med. Men det er jo nu heller ikke Meningen her. Vi ved alle, at hver af baade Jer og os har vore Kampe at kæmpe og dermed vore Nederlag at lide og vore Sejre at vinde. Jeg vil ønske for os allesammen, at vi aldrig maa blive trætte af at kæmpe, hvad enten det gælder Kampen for det, vi har kært — vort Land, vort Folk, vore kære — eller det gælder Kampen med og i os selv. Og lider vi Nederlag, saa lad os »bede«, at ogsaa det maa blive os en Hjælp paa Vejen frem mod Maalet for Kampen — Kampen mellem Liv og Død, eller, vinder vi Sejr, saa lad os »takke«. Vi vandt den ikke — vi vinder den *aldrig* af os selv.

Maatte vi alle faa en glædelig Jul og ogsaa et godt Aar!

Julie Møller.

DAGBOG

Det forløbne aar har sit indhold som alle de foregaaende, og skulde jeg sætte en overskrift over det, naar jeg nu skal til at fortælle lidt om det, vilde jeg kalde det et arbejdsaar. Da der var gaaet 15 dage af november sidste aar, havde jeg talt 8 forskellige steder uden for skolen, og som aaret begyndte, fortsatte det, saa det har tit været svært at faa kræfterne til at strække til. Men jeg vil nødig sige nej til at tale ved disse møder rundt om i landet, fordi jeg altid træffer gamle elever, og fordi der altid er mange mennesker samlede, og jeg har indtryk af, at man gerne vil høre det vidnesbyrd, jeg har at aflægge.

Man skal aldrig sige aldrig. Det maatte jeg tænke paa, da jeg den 11. november holdt foredrag med lysbilleder. Det havde jeg ikke prøvet før. Anledningen var et grænseforeringsmøde her paa skolen, og jeg vilde da gerne vise nogle billeder fra arbejdet syd for grænsen. Om jeg nu ogsaa en gang skulde komme til at tale i radioen, lyder ganske vist for utroligt, men man skal aabenbart intet forsværge.

Den 14. november var vi alle i teater i Flensborg og havde en dejlig aften. Vi saa »Aprilsnarrene« og morede os godt. Teatret var naturligvis fyldt til sidste plads, og Flensborg er

jo, naar alt kommer til alt, en storartet dansk by, hvor ogsaa de tyske forstaaer dansk kunst, bedre end nogen anden kunst i verden.

Den 28. var det advent, og vi havde som sædvanlig en festlig dag i kirke og hjem. Den samme dag fik Folke Trier Hansen og hans kone, som mange af jer kender fra deres virksomhed her ved skolen, en søn, og det var naturligvis i sig selv en stor glæde, men glæden fik et endnu rigere indhold derved, at den kom paa saa dejlig en dag, den kirkelige nytårsdag.

Den 5. december havde vi snestorm. Det var en søndag, og der kom kun to til gudstjeneste den dag, og til alle mænds beskæmmelse var disse to — kvinder. Eleverne fik dog en herlig tur i skovene om eftermiddagen, og jeg, som skulde prædike i Lysabild paa Als om eftermiddagen, kørte af sted i bil med skovl og mandskab til at grave mig igennem. Det gik dog altsammen godt.

Den 8. december talte højskoleforstander E. Skovrup i Graasten ved et julemøde, og de fleste af os var der ude for at høre ham. Den 19. december havde vi selv julemøde her paa skolen, hvor jeg talte. Den 22. rejste eleverne hjem paa ferie. Der blev dog to unge mænd hos os i julen. De havde taget plads i 8 dage hos Ellen Kobberø, den ene som stuepige og den anden som barnepige; paa den maade fik den rigtige pige 8 dages juleferie. Børnene paa Ballegaard kaldte de ny piger »Hanpiger«.

Juleaften blev Folke Trier Hansens lille advents-dreng døbt. Det var en ejendommelig og smuk fest, som jeg aldrig før har oplevet magen til. Jeg har nok været med til barne-daab juledag, men det var første gang, jeg var med til en daab juleaften. Den lille dreng kom til at hedde Skjold. Mange af jer vil vide, at min kones yngste bror, som døde i 1930, hed Skjold. I kan vist derfor tænke jer, at vi aldrig vil kunne glemme den juleaftens dejlige fest.

Den 5. januar kom eleverne tilbage efter ferien, og vi samlede som sædvanlig i gymnastiksalen til en lille festlig begyndelse paa det ny aars skoletid.

Efter nytår blev det bestemt, at Gunnar Monrad skulde blive her som lærer. I sidste aarsskrift fortalte jeg, at han kun var her midlertidig, mens han søgte embede som præst. Saadan var aftalen, da han kom her til. Imidlertid fik Gunnar Monrad ikke det embede, han den gang søgte, og han var nu kommen til at synes om arbejdet som højskolemand. Vi bestemte saa, at han skulde blive, og at han skulde gifte sig til foraaet paa »embedet« her. Noget fremmed var højskolen ikke for Gunnar Monrad, idet hans far i mange aar havde været lærer og senere forstander for Ryslinge højskole. Hans kæreste var os heller ikke fremmed, skønt jeg for min part vist aldrig havde set hende. Hun var en datter af min gamle lærer paa Askov højskole H. Axelsen Drejer. Nu kom hun paa besøg her den 5. februar, og det var vel nok lidt spændende for alle parter, men besøget forløb godt.

Den 10. februar var vi til afstemningsfest i Kværs. Jeg talte, og efter kaffebordet sang eleverne nogle flerstemmige sange, et par af dem opførte »Hans og Trine«, og nogle andre af eleverne dansede »Amagerdansen«. Det var en i alle maader god og festlig aften.

Dagen efter havde jeg mavepine. Det er ganske vist lidt sært at fortælle om saadan noget i aarsskriftet, for den slags plejer at høre privatlivet til. Nu er det rigtignok yderst sjældent, jeg har haft mavepine, ja, jeg kender ikke en gang denne sygdom fra tiden mellem jul og nytår. Dette sjældne skulde dog ikke have faaet mig til at fortælle om mavepinen, hvis der ikke var fulgt noget værre efter. Men altsaa mavepinen begyndte en fredag. Jeg passede naturligvis mit arbejde, og det samme gjorde jeg lørdag og søndag. Lørdag aften var min kone og jeg hos Lago Møller og hans kone, som den dag fejrede deres 10 aars bryllupsdag. Søndag havde vi gudstjeneste som sædvanlig, men om eftermiddagen maatte jeg gaa i seng. Mandag formiddag blev jeg beordret paa sygehuset, og om eftermiddagen blev jeg opereret for blindtarmsbetændelse. Det gav en kedelig afbrydelse i arbejdet. Jeg var jo spoleret for resten af maaneden og maatte arbejde for mindre end halv kraft i marts. I april

kom jeg mig godt, men rigtig godt er det først bleven nu i efteraaret.

Den 18. februar var der udflugt til Lyksborg i dejligt vejr.

Et »rigtigt« frikvarter.

Den 20. var der ikke gudstjeneste her, fordi jeg laa paa hospitalet, og hele husstanden gik derfor i Rinkenæs kirke. Den følgende søndag havde vi gudstjeneste, hvor pastor Christensen, Holbøl, prædikede.

Den 28. februar fik Ellen Kirstine og Jørgen Hagedorn en lille pige, og det var en stor glæde, ikke blot for dem, men ogsaa for os, der steg til en ny og større værdighed. Dette emne maa jeg dog hurtigst muligt forlade, for at I ikke skal opdage, at jeg er lige saa naragtig som alle andre bedste-fædre.

Den 3. marts kom jeg hjem fra hospitalet og blev modtaget med flagnings og af skolens samtlige beboere, opstillede i gaarden. Under min lange fraværelse paa 18 dage havde de

andre lærere overtaget en del af mine timer, men desuden havde vi faaet god hjælp af pastor Skaarup, Folke Trier Hansen, overlærer Hansen, Niels Kjems, Sune Andresen og Kr. Nørgaard. Denne hjælp var vi og er vi meget taknemlig for.

Det danske forsamlingshus i Lykshørg.

Dem, man kan regne med.

Den 6. marts holdtes fastelavnsgildet. Det var bleven ud-sat paa grund af min sygdom, men nu løb det af stabelen med fuld musik og meget andet festligt. De stadig lige be-rømte skuespillere opførte i aar »Geografi og kærlighed«.

Den 7. marts var der udflugt til Danevirke under Folke

Triers ledelse. Desværre kom en af de kvindelige elever for nær til tagværket med hovedet ved runestenen i Bustrup, og hun fik en hjernerystelse, saa hun maatte afløse mig paa hospitalet. Nu er hun sygeplejeelev, saa hendes ophold paa sygehuset har taget hende helt.

Den 22. marts var der udflugt til Broager, og dermed sluttede vinterskolens udflugter. Tiden for afrejse nærmede sig.

»Broen« er god til mange ting.

Vi sluttede skolen den 29., og eleverne rejste dagen efter; vi var i vinterens løb bleven et ejendommeligt stykke liv rigere.

Den 7. april blev Gunnar Monrad gift i København. Desværre kunde vi ikke deltage i denne fest, saa jeg kan ikke fortælle noget fra den. Derimod kan jeg fortælle noget om vore store anstrengelser for at give dem en værdig modtagelse. De skulde bo paa gaarden i Bækken. Den er bleven døbt »Højbjerggaard«, fordi dette navn fortæller noget om gaardens beliggenhed, og fordi det navn for mig rummer en

barneverdens lyksalighed, idet min farfars gaard hed Højbjerggaard.

Da jeg for to aar siden købte gaarden, var den saa forfalden, saa kreditforeningen krævede den istandsat i løbet af et aars tid. Vi foretog nu en ombygning af stuehusets indre. Der blev gravet 4 kælderrum ud, der blev lagt nye gulve i alle stuer og værelser, der blev lagt krydsfiner under alle lofter, der blev indlagt centralvarme, W. C., vand o. s. v. Naturligvis blev der malet overalt. Gunnar Monrad fulgte dette arbejde med stor interesse og med en stigende feber, efter som april maaned nærmede sig. Færdige blev vi jo heller ikke, men dog saa vidt, at brudeparret kunde modtages i deres nye hjem, og de smaating, der manglede, efterhaanden kunde gøres færdige. Nu har vi saa to gifte lærere, hvis koner begge medvirker som lærerinder. Desuden har vi igen i vinter Poul Grosbøl som lærer; han var soldat i sommer. Bodil Dahl er lærerinde i vævning. Der mangler kun lidt flere elever, saa er alt i orden.

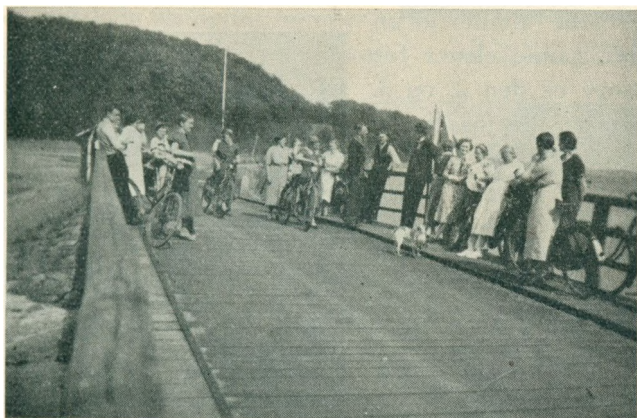
De nygifte har taget det gamle hus
i besiddelse.

I paasken var børn, svigerbørn, barnebarn og min kones søsterbørn alle samlede her. Paaskedag havde vi barnedaab. Else Hagedorn, som er gift med Johannes Hamann, er tvil-

lingsøster til Jørgen Hagedorn. Nu havde Else og Johannes ogsaa faaet en lille pige, og det blev da aftalt, at hun skulde døbes her paaskedag. Det blev, som I nok kan tænke jer, en dejlig festdag. Kirkesalen var som sædvanlig fyldt, og vi var samlede om den livsalige paaskefest. Og nu talte den opstandne frelser sit eget levende ord til de to smaa piger, saa vi hørte det og troede det.

Den 23. april modtog vi nogle højskolelærere og lærerinder og nogle andre, ialt lidt over 20 deltagere, til et 8 dages kursus. Man havde bedt mig om at holde mytologiske foredrag. Jeg holdt hver formiddag 2 foredrag. Eftermiddagen tilbragte enhver efter sin lyst, og om aftenen samledes vi til drøftelse af de spørgsmaal, som optog os. Jeg tror, vi havde godt udbytte af dette samvær, og ved mødets slutning blev der udtalt ønske om en fortsættelse næste aar.

Den 3. maj begyndte sommerskolen. Der var en lille stigning i elevantallet, som glædede os.

Hertil — og ikke længere siger den tyske grænsegendarm.

Den 8. maj var alle til det aarlige foraarsmøde i Holbøl.

Den 8. og 9. juni havde vi et to dages vennemøde. Det skulde egentlig have været afholdt i april, men paa grund af forskellige omstændigheder maatte det udsættes. Nu fik vi et dejligt møde, selv om deltagelsen knap var saa stor, som

Fra »vennemødet«.

den plejer at være, fordi det trak op til mund- og klovtsyge.

Den 17. juni fik Gerda og Peter Gamborg Nielsen en lille dreng. Da han efter 14 dages forløb viste sig første gang her paa skolen, var det under megen opmærksomhed fra alle sider. Han viste sig at være ualmindelig haarfager, ja, han var i det hele taget et ualmindeligt barn; det syntes ikke mindst hans far og mor.

Den 2. og 3. juli skulde vi have elevmøde, men der var almindelig mødeforbud i hele Nord-slesvig paa grund af mund- og klovsygen. Vi kunde derfor i aar ikke holde vort elevmøde, lige saa lidt som vi kunde holde andre møder hele sommeren igennem, ja ikke engang vort efteraarsmøde sidst i september kunde vi holde.

Der kom imidlertid en mængde gamle elever for at besøge os den 2. og 3. juli, og gæster maatte vi nok modtage. Der var dog lidt færre, end der plejer at være, naar vi holder elevmøde. De mange gæster maatte vi jo prøve paa at underholde paa bedste maade, og jeg syntes da, det var bedst, de gik med til et foredrag, jeg holdt for eleverne lørdag aften.

Soldaten foran geleddet.

Derefter havde vi det dejligt i haven og i stuerne til sengetid. Næste formiddag havde vi som sædvanlig gudstjeneste; disse var nemlig ikke forbudte. Om eftermiddagen kunde der jo ikke holdes generalforsamling i elevforeningen, da en saadan skal holdes paa en elevmødedag, og vi havde ikke elevmøde i aar. Den gamle bestyrelse maa altsaa sidde

et aar ekstra. Men vi samledes paa græsplænen i haven til sang og tale af tidligere og nuværende lærere ved skolen, og senere gik vi en tur til Højbjerggaard. Aftenen forløb under lignende former, som I kender fra elevmøderne, og den endte paa samme maade, idet en bil skulde køre, men en af dem, der skulde med bilen, var ingen steder at finde. Endelig efter timelang venten viser vedkommende sig, og ingen ved, hvor han eller hun har været, jo, der er en til, der ved det, men denne anden er ikke til stede.

Vi havde dejligt vejr i de to dage, og vi var meget, meget glade for vore gæster. Næste aar haaber vi paa et godt elevmøde med ekstra stor deltagelse.

Vi foretog de sædvanlige udflugter i sommerens løb, og vi havde i det hele en dejlig sommer. Eleverne rejste den 30. juli, men

Ord og toner lyder her!
Dem og disse fik vi kær.

»Flyttedag.«

en del af dem havde bestemt sig til at komme igen til september.

Den 31. juli havde vi den glæde at have godt 100 fra

Flensborg her ude. Mange af dem havde vi kendt i adskillige aar, og nogle af dem havde været her første gang i 1921. Vore gæster fik kaffe, da de kom. Senere fik de aftensmad, og jeg talte for dem i den lune sommeraften ude i haven. Derefter fik vi aftenkaffe, og til sidst gik vi i flok og følge med kulørte lygter i haanden ned til dampskibsbroen. Da skibet sejlede ud, sang vi Dejlig er jorden. Det var en god dag, som vi mindes med glæde.

Besøg af Flensborgspejdere.

Af sommerens mange gæster, besøg af foreninger, kursus og lejrskoler, skal jeg nævne studentermødet, som begyndte den 6. august og varede til den 14. august. Der var flere deltagere end i noget tidligere af disse møder. Biskop Noack og jeg talte hver formiddag, og om eftermiddagen talte pastor Krøgholt og flere andre.

Den 7. august blev Gamborg Niensens lille dreng døbt, og han kom til at hedde Povl.

Den 4. september begyndte efteraarsskolen. Den havde 14 elever, og det vil sige flere end nogensinde før. Om denne glædelige fremgang skal fortsættes, kan man vel ikke vide noget om, men vi har lov til at haabe det. Vi havde det i hvert fald herligt sammen i de to maaneder, og eleverne fra sommerskolen var alle enige om, at disse to maaneder var

Mange lispund — — brombær.

værdifuldere end de tre sommermaaneder tilsammen. Saadan har imidlertid alle de elever udtalt sig, der har oplevet de 5 maaneders skole; det er kun skade, at de, som ikke selv har prøvet det, ikke vil tro det.

Den 16.—23. oktober havde vi grænselandskursus med ca. 60 deltagere. Det var et fornøjeligt og godt kursus, og vi havde for det meste godt vejr i de dage, hvad der betyder en hel del, fordi kursuset for en væsentlig del er anlagt paa udflugter baade nord og syd for grænsen. Dette kursus har været afholdt her i flere aar, og vi har altid haft glæde af det.

Den 29. oktober rejste eleverne, og efteraarsskolen var dermed sluttet. Det er altid svært at sige farvel til hinanden, og sværest, naar vi har haft det ualmindelig dejligt sammen. Saadan er det efter vinterskolen, saadan er det efter sommerskolen, og saadan er det efter efteraarsskolen. Men det er godt, at det ikke er anderledes. Hvis der er livskraft i det, som vi i fællesskab med hinanden har glædet os over, saa skilles vi kun for at mødes igen. I det haab skal vi have lov til at leve.

Og modtag saa hver især mine kærligste ønsker om en glædelig jul og et godt nytaar.

Aage Møller.

ELEVFORENINGEN

Ja, jeg har i Aar ikke noget Referat fra Generalforsamlingen, da denne nemlig ikke har fundet Sted! Som de fleste af Medlemmerne vil erindre, var det først i Juli paa Grund af den begyndende Mund- og Klovesyge ikke tilladt at afholde større Forsamlinger i Sønderjylland. Og selv om vi var nogle Stykker, som alligevel besøgte Skolen ved Elevmødetid, har Elevforeningen altsaa ikke holdt Generalforsamling. Bestyrelse og Revisorer maa derfor fungere videre indtil næste Aars Elevmøde. Da vil der saa blive Nyvalg af alle de fornævnte, hvorfor der forhaabentlig kan ventes stor Tilslutning af Medlemmerne.

Om Foreningens Stilling og Virke vil der iøvrigt kunne ses noget af omstaaende Regnskab. Sammen med at aflægge dette vil jeg gerne takke alle Medlemmer, som har sendt mig et ekstra Bidrag til Foreningen. Dette har sat os i Stand til at være en Smule til Støtte for Skolen og de nye Elever i det forløbne Aar. Og jeg vil gerne bede dem, der atter i Aar vil yde et lille Beløb, om at indbetale dette — Postgiro 12521 — i den nærmeste Fremtid. Det vilde nemlig glæde mig, naar vi mødes til næste Generalforsamling, da at kunne aflevere en større Kassebeholdning end den, Regnskabet nu slutter med.

Venlig Hilsen. Godt Nytaar.

Harald Kl. Sleth.

REGNSKAB
for
Rønshoved Højskoles Elevforening
for Tiden fra 1. Juni 1937 til 31. Maj 1938.

	Indtægt:	Udgift:
Kassebeholdning pr. 1/6 1937	199,41	
Nettooverskud ved Aarskriftets Udsendelse.	335,88	
Modtagne Bidrag	527,00	
Betalt Aage Møller:		
For Elever i Sommeren 1937		120,00
For Elever i Vinteren 1937—38		835,00
Brudegave til Musse og Sv. Aa. Nørgaard		12,00
Telegram til Julie og Aage Møller		3,60
Kassebeholdning pr. 31/5 1938		91,69
Balance . . .	1062,29	1062,29

Dybe pr. Ramme, den 26. Juni 1938.

Harald Kl. Sleth.

Regnskabet revideret og godkendt.

Hygum Østergaard pr. Esbjerg, den 2. Juli 1938.

Viggo Jensen.

Regnskabet gennemset og fundet i Overensstemmelse med Bilagene.

Askov, den 13. Juli 1938.

N. H. H. Arnfred.

FORTEGNELSE OVER ELEVER

VINTEREN 1937—38

Andersen, Hans Georg, Mellerup, Randers.
Andersen, Gudrun, Kanslergade 1, Odense.
Back, Viggo Agner, Sennels, Thisted.
Balle, Inger Margrethe, St. Refstrup, Sønderholm.
Bengtsson, Gustaf, Kastрупvej 291, København.
Christensen, Henning S., Ydby, Thy.
Dahl, Bodil, Gabøl, Gabøl.
Dons, Elise Petersen, Taubersvej 15, Kolding.
Halkjær, Inger, Stadil, Tim.
Hillersborg, Astrid, Gimsing, Struer.
Høiriis, Helmer L., Høiriis, Hurup.
Iversen, Kjeld, Tagensvej 54, København.
Kappel, Esther, Skaarup, Thisted.
Klingberg Nielsen, Tove, Vester Skerninge.
Michaelsen, Doris, Lunderskov.
Momsen, Kaj, Skovlyst, Brørup.
Nielsen, Lena, Nustrup, Gabøl.
Rasmussen, Sigurd, Holmdrup, Skaarup.
Rønnow, Anna Eltang.
Schjøth, Børge, Ørbæk, Fyn.
Skovrup, Gunver, Kerteminde.

SOMMEREN 1938

Andersen, Anna, Linde, Spentrup.
Bjarup, Ragnhild, Øster Hvidbjerg, Redsted, Mors.
Christensen, Emma, Dyrehavegaard, Veflinge.
Damsgaard, Else, Sønderby, Skibby.
Eg, Asta, Rabeksminde, Sønder Omme.
Frandsen, Marie, Øster Svendstrup, Skovsgaard.
Haegler, Verena, Bleiche, Gelterkinden, Baselland, Schweiz.
Hillerup, Margrethe, Grimstrup, Esbjerg.
Janson, Auguste, am Kattenhunderweg 23, Slesvig.
Jessen, Dorthea, Solderup Mark, Jejsing.
Justesen, Kirstine, Aggersund.
Juhl-Christensen, Karen, Østergade 20, Vejen.
Larsen, Inger Marie, Odden, Nykøbing, Sj.
Laursen Vig, Jørgen, Ry.
Lavsén, Margrethe, Frøslev, Nykøbing, Mors.
Madsen, Julie, Lilleskov Teglværk, Tommerup.
Nielsen, Grethe, Tvedvej 55, Svendborg.
Nielsen, Marie Tønning, Søndergaard, Nr. Kollund.
Nicolajsen, Gudrun, Nørgaard, Heltborg, Hurup.
Okkels, Anne Lise, Præstegaarden, Brørup.

Olesen, Jutta, Kærbølling, Vejle.
 Petersen, Ingrid, Tøndeskov, Rynkeby.
 Rasmussen, Agnete, Østerbrogade 136, København Ø.
 Rasmussen, Iris, Tagkærsgaard, Fovslet.
 Seegert, Peter, Løgumkloster.
 Sielle, Gertie, Svanemøllevej 46, København.
 Svendsen, Axel Erik, Dronning Margrethesvej 27, Aarhus.
 Sørensen, Maren, Borre, Oksbøl.
 Thode, Ingrid, Ebberup St., Fyn.
 Vesterby, Frode Munch, Aagade 31, Aalborg.

LOVE

for

Rønshoved Højskoles Elevforening.

§ 1.

Elevforeningen er stiftet for at være et Bindeled mellem Skolen og dens tidligere Elever, og den udsender i dette Øjemed et Aarskrift, der udkommer hvert Aar ved Juletid.

§ 2.

Som Medlem kan optages enhver, der har været Elev eller Lærer paa Rønshoved Højskole.

§ 3.

Bestyrelsen bestaar af fem Medlemmer, hvoraf den mindre Halvdel afgaar ved første Generalforsamling, den større ved næste. Den vælger selv sin Formand og Kasserer. Førstnævnte sørger for, at de skiftende Elevhold under Skoletiden bliver gjort bekendt med Foreningen.

§ 4.

Der vælges to Revisorer, der afgaar skiftevis hvert andet Aar.

§ 5.

Medlemsbidraget er Kr. 1,50, som opkræves samtidig med Aarskriftets Udsendelse. Til Medlemmer Syd for Grænsen sendes Aarskriftet foreløbig gratis.

§ 6.

Aarskriftets Redaktion bestaar af Formanden og en, der vælges af Skolen.

§ 7.

Bidrag til Aarskriftet modtages hvert Aar inden Udgangen af Oktober.

§ 8.

Regnskabsaaret gælder fra og til Generalforsamlingen. Foreningens Love og Regnskabet meddeles hvert Aar i Aarskriftet.

INDHOLD

	Side
<i>Aage Møller: Nidhug og Nørnerne</i>	3
<i>Anders Nørgaard: En Mørkningstanke</i>	8
<i>Frede Bording: I Grænseegne</i>	11
<i>M. P. Ejerslev: Norden</i>	20
— <i>Mit Hjemland</i>	22
<i>Folke Trier Hansen: Hjemmeundervisning</i>	24
<i>Sune Andresen: En Efteraarsvis</i> e	29
<i>Aage Møller: Profetskoler</i>	32
<i>Peter Gamborg Nielsen: Af dyre Minder</i>	38
<i>Gunnar Monrad: Hvad er det at være dansk?</i>	42
<i>Poul Grosbøl: Ind under Jul</i>	46
<i>Nyt fra gamle Elever</i>	48
<i>Aage Møller: Dagbog</i>	52
<i>Elevforeningen</i>	64
<i>Regnskab</i>	65
<i>Elevfortegnelse</i>	66
<i>Love</i>	67

ELEV M Ø D E

Lørdag d. 1. og Søndag d. 2. Juli 1939.

Husk at melde jeres Ankomst
og medbringe Tæpper.

V E L K O M M E N